

ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНА УКРАЇНСЬКА ГАЗЕТА

ПОДІЯ › с. 2

ДЗВОНИ 960-РІЧНОЇ ЛАВРИ

Експозиція налічує 900 експонатів, найцінніший з яких хрест Марка Печерника XI століття

ЮВІЛЕЙ › с. 13

УКРАЇНА, ЇЇ ІСТОРІЯ, НАРОД

– основна тема творчості Феодосія Гуменюка

НАРОДНА ТВОРЧІСТЬ › с. 4

ПЕТРИКІВКА ПРОДОВЖУЄ ДИВУВАТИ СВІТ

Побажайте нам удачі!

с. 14

4 820100 930016

Михайло Кулиняк,
міністр культури
України

ДОРОГІ ДРУЗІ!

2011 рік увійде до Календаря пам'ятних дат багатомілітної історії України як рік кількох ювілеїв. 1000-річчя Софійського собору та 960-річчя Києво-Печерської лаври – це знаменні події, які прославляють й підносять нашу державу, нашу культуру на найвищий щабель у світовому співтоваристві.

Обидві святині внесено до Світового переліку пам'яток культурної спадщини людства ЮНЕСКО.

У червні 2010 року Президент України Віктор Янукович підписав указ №682/2010 «Про відзначення 1000-річчя заснування Софійського собору».

Собор Святої Софії зберіг давню архітектуру та найповніший у світі комплекс мозаїк і фресок XI століття. Її унікальний монументальний ансамбль доніс до нас живий дух епохи розквіту Київської Русі.

У вересні в Національному Києво-Печерському історико-культурному заповіднику відзначається подвійний ювілей – 960-річчя Києво-Печерської лаври та 85-річчя створення музейного містечка на її території.

Сьогодні Києво-Печерську лавру відвідують близько мільйона туристів та прочан із усіх країн світу. У відвідувачів з'явилась можливість отримати вичерпну інформацію про головну православну святиню України, ознайомитися з основними віхами майже тисячолітньої історії найдавнішого монастиря Київської Русі – 2 вересня відкрито Музей історії Києво-Печерської лаври. У відреставрованих Заповідником автентичних келіях соборних старців Києво-Печерської лаври XVIII століття можна переглянути цікаві архівні фото- та відеоматеріали. У 20 музейних залах розташовано 900 оригінальних та копійних експонатів із фондової колекції Києво-Печерського заповідника, найдавніші з яких датуються давньоруським періодом (X–XII ст.).

Києво-Печерський монастир заснований 1051 року монахом Антонієм як печерню обитель. Це один із перших монастирів на Русі, що поклав початок руському чернецтву. У XII столітті здобув статус «лаври» – великого чоловічого монастиря, що має особливе значення.

Архітектурний ансамбль Києво-Печерської лаври складався протягом майже дев'яти століть, він відобразив розвиток культури і духовності, зміну стилістичних напрямків у мистецтві України.

Українська держава шанує свою історію й бережно ставиться до нашої культурної спадщини. Справді, 2011 рік стане знаменним з відзначення багатьох пам'ятних дат. Цьогоріч Україна святкує 1010-річчя від дня народження шведської принцеси Інгігерди, дружини київського князя Ярослава Мудрого, 955-річчя від дня народження преподобного Нестора Літописця, відомого як упорядника «Повісті временних літ», 960-річчя з дня укладення шлюбу дочки київського князя Ярослава Мудрого Анни Ярославни з французьким королем Генріхом, 810-річчя від дня народження першого короля Русі-України Данила Галицького. Відзначення таких ювілеїв привертає увагу суспільства до історії нашої держави, її культури. Адже шануючи минуле – будемо майбутнє.

СВЯТКОВІ ДЗВОНИ 960-РІЧНОЇ ЛАВРИ

На території Києво-Печерської лаври біля Свято-Успенського собору відбулися урочистості, присвячені 960-річчю монастиря і 85-річчю його давнього побратима і водночас опонента – Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника. Гордість і радість святкової події розділили й кореспонденти «КіЖ» Яна ЛЕВИЦЬКА і Роман РАТУШНИЙ

«Наче казка, яку хтось мудрий і великий оповів, застигла там над рікою. Здалека біжать хвилі Дніпра і радісно плескають, побачивши її» – такими словами видатний письменник Максим Горький оспівав Києво-Печерську лавру. Печерний монастир, заснований у середині XI століття, став одним із центрів розповсюдження християнства в Київській Русі та східній Європі. Будучи ченцями монастиря, київські зодчі, вкладаючи в його будівництво своє уявлення про прекрасне, створили всесвітньо відомий архітектурний комплекс. Відсвяткувати день народження сакральних пам'яток Києва на соборній площі біля Свято-Успенської церкви та Лаврської дзвіниці зібралось чимало людей, і навіть прохолодний дощик не зіпсував масштабну подію. З нагоди подвійного ювілею, у монастирській обителі зібралися представники Київської митрополії в особі її вікарія архієпископа Олександра (Драбинко) та намісника лаври митрополита Павла (Лебеда). До духовних осіб долучилися міністр культури України Михайло Кулиняк, радник Президента України Ганна Герман та генеральний директор історико-культурного заповідника Марина Громова. У виступі Марини Громової прозвучала подяка Богу за день, який довелося чекати довгих 85 років. Києво-Печерський історико-культурний заповідник спочатку допоміг уберегти лаврську територію і церковне оздоблення від аля-більшовицьких посягань, а потім зумів зберегти обитель в період загального занепаду і розрухи внаслідок розпаду СРСР.

Після вручення грамот та нагород від Міністерства культури і туризму України, а також від Києво-Печерської лаври (в тому числі її вищого ордена імені преподобних Антонія і Феодосія Печерських, великомучениці Варвари, Агапіта Печерського), гостям торжества показали новий музей.

Музей Києво-Печерської лаври розмістився в третьому корпусі, праворуч від головних

ворит, що ведуть у верхню частину монастирської обителі.

Поділений на чотири секції, які відповідають різним історичним періодам, музей розкриває глядачам історію першого на Русі монастиря – Києво-Печерської лаври – з XI століття до наших днів. Експозиція налічує 900 експонатів з фондової колекції Києво-Печерського заповідника, найцінніший з яких хрест Марка Печерника XI століття. Гості свята ознайомились із експозицією раритетів, перемістилися на галерею за лаврською дзвіницею, де проходила святкова трапеза. Перед присутніми висловилися митрополит Вишгородський Павло та архієпископ Переяслав-Хмельницький Олександр. З вуст архієреїв звучали запевнення про те, що нескінченні конфлікти між монастирем і заповідником тепер в минулому.

«Сьогоднішній дощик покropив нас божественною росою, як знак ласки в день 960-річчя від дня заснування Лаври, – промовив високопреосвященний Олександр (Драбинко). – Наша обитель низько кланяється співробітникам Києво-Печерського заповідника за ту працю, яку починаючи з 1926 року, вони доклали для того, щоб зберегти близько тисячі предметів, що мають для православних і всього людства духовну, історичну, культурну та матеріальну цінність.»

Яна ЛЕВИЦЬКА

РУШНИК НАЦІОНАЛЬНОЇ ЄДНОСТІ

Під патронатом Міністерства культури і туризму України проходить 4-та Міжнародна спеціалізована виставка «МЕДВІН: Рукоділля та хобі». У рамках виставки – заходи, спрямовані на впровадження в життя політики міжкультурного діалогу, формування цілісного гуманітарного простору та інтеграції до світової спільноти.

Так, Українсько-Японський центр при посольстві Японії в Україні до 40-річчя підписання договору про дружбу між містами Києвом та Кіото демонструє експозиції фотографій, японські герби, японську поезію, кімоно, японські ляльки, каліграфію, оригамі та проведе майстер-класи з цих напрямів мистецтва.

Навзаєм майстри Києва та Київської області покажуть свої вироби та проведуть більше 80 майстер-класів із різних жанрів українського національного мистецтва.

Будуть розгорнуті експозиції рушників майстрів Запоріжжя, Києва та Київської області,

вишиваних робіт учасниці Великої Вітчизняної війни 83-річної майстрині Наталії Башкірової тощо.

На виставці Київський міський центр народної творчості та культурологічних досліджень разом із підприємством «Український сувенір» представлять 9-метровий, вишитий майстринями зі всієї України «Рушник національної єдності» – унікальний твір, оберіг нації, покликаний виконувати важливу соціальну місію: сприяти розквіту України та утвердженню національної гідності українців.

Виставка обіцяє стати справжнім святом творчості та майстерності.

Як повідомили нашому кореспонденту, цього разу у виставці візьме участь понад 130 учасників. У програмі – понад 80 майстер-класів.

Виставковий центр «КиївЕкспоПлаза». Адреса: вул. Салютна, 2-б.

Інф. «КіЖ»

«СПІВОГРАЙ» СТАРТУЄ У ФЕОДОСІЇ

З 14 до 18 вересня у Феодосії за підтримки Міністерства культури України та Феодосійського виконавчого комітету відбудеться міжнародний фестиваль «Співограй».

Цьогоріч фест відзначає шістнадцятиріччя – своєрідний перехід до зрілості, дорослого життя. На березі Чорного моря зберуться понад триста солістів і творчих колективів із Росії, Білорусі, Болгарії, Вірменії, Польщі, Литви та інших країн. У фестивалі беруть участь співаки віком від 5 до 25 років, які представляють жанр естрадного вокалу, а також театральні колективи, котрі презентують мюзикли, музичні або драматичні вистави.

У рамках форуму очікуються не лише творчі змагання серед дітей і молоді, а й конкурси малюнка на асфальті, музичної пародії на світових знаменитостей, музичної реклами спонсорів фестивалю, дискотека 1980-х, шоу барабанщиків на Привокзальній площі. Окрім того, конкурсанти побувають у галереї Івана Айвазовського, музеях Олександра Гріна та краєзнавчому.

Завершиться фестиваль великим гала-концертом переможців у різних номінаціях і святковим салютом.

На фото: колектив «Вікторія» з Феодосії

ПЕРШІ КРОКИ В НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ

Одночасно в Києві і в Тернополі відбулися відкриті уроки для дітей різного віку. Батьки мали можливість спостерігати за цікавими заняттями дітей, а часом і самі приєднувались до веселих забав.

Учасники відкритого уроку ознайомилися з різними народними інструментами, спробували цікаві вокальні тексти, погралися у веселі народні ігри й навіть побували в ролі учасників оркестру, імпровізуючи на різних інструментах.

На заняттях були присутні діти віком від двох до 13-ти років. Встигли навіть вивчити кілька народних пісень. Особливо захоплюючими для дітей були народні ляльки та іграшки з соломки.

Дивлячись на посмішки та радість присутніх, шкодуєш за минулим, коли сам, вийшовши на вулицю, міг погратися в цікаві ігри, повеселитись, бути близьким до природи, тобто повернутись у дитинство...

«МАГІЯ ЛІТНЬОГО САДУ» ВОСЕНИ

З 10 по 30 вересня 2011 року, у великому залі київської галереї Winjo Art відбудеться виставка живопису Тетяни Наумович-Сензюк «Магія літнього саду». Представленими полотнами Тетяна передає красу дарів природи з властивою автору світлою, іскристою інтонацією.

Глядач побачить натюрморти в стилі імпресіонізму. Художниця пише з натури. У кожній з робіт виставки автором зібрано новий, особливий букет вражень і особливі мальовничі відтінки, якими Тетяна немов у подяку віддає «радісні компліменти природі».

Серед картин виставки є м'які за колористикою, «повітряні», інші ж – «запальні», в насиченій кольоровій гамі. Картини Наумович-Сензюк надають піднесеного легкого релаксуючого настрою; вся представлена експозиція сприяє гармонійному стану духу.

Тетяна Наумович-Сензюк – каже: «Люблю подорожувати, збирати квіти, плести вінки і, дивлячись на цю красу, створювати свої картини. Мені хочеться передати цю досконалу красу природи, гармонію кольору, відобразити настрій, поділитися своїм захопленням з глядачем. Тому й створила серію натюрмортів – хочеться показати людям те, на що вони, поглинені метушнею, найчастіше не звертають увагу. Щоб вони побачили, наскільки

багата наша природа, і які подарунки вона робить кожної пори року. Це й ніжні відтінки кольорів, і яскраві фарби літа».

Адреса: пр-т Героїв Сталінграда 10А, корпус 8.

ПРЕЗЕНТАЦІЯ ДОВІДНИКА «ЧЕРНІГІВЩИНА: 20 РОКІВ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ»

У Чернігівській обласній універсальній науковій бібліотеці імені В. Короленка проведено презентацію нової книги «Чернігівщина: 20 років незалежності України. Довідник». Її видано Чернігівською обласною організацією Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка.

Головною метою її створення була систематизація фактів і події боротьби за незалежність України на Чернігівщині. Висвітлено передусім внесок громадськості у двадцятирічний період політичного, соціально-економічного та культурного життя області.

Перший розділ «Із основних подій громадсько-політичного та культурно-мистецького життя на Чернігівщині (1989–2011 роки)» є фактично хронікою головних подій цього краю і засвідчує процеси розвитку демократичного громадянського суспільства.

У другому розділі «Політичне обличчя Чернігівської області (1990–2011 роки)» мовою фактів і цифр у динаміці показано еволюцію симпатії та антипатії людей під час виборчих компаній, які методом проб і помилок вчаться бути реальними носіями «суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні». Примірники довідника передані до бібліотек міст і районів області через Чернігівську обласну універсальну наукову бібліотеку імені В. Короленка.

КІНОФЕСТИВАЛЬ ПІД НЕБОМ КИЄВА

Кінопокази й основні події III Київського міжнародного кінофестивалю (17–22 вересня) цього року будуть проходити просто неба, а володаря Гран-прі конкурсу повнометражних фільмів замість традиційного журі значатимуть глядачі. З більш ніж 400 заявок міжнародна група експертів відбрала в конкурсну програму 8 повнометражних стрічок із різних країн. Серед них – новий фільм українського режисера Юрія Іллєнка «Той, хто пройшов крізь вогонь» і 25 короткометражок.

Очікується яскраве сузір'я голлівудських, європейських і російських акторів, режисерів та продюсерів. Підтвердили свій візит до Києва один із найулюбленіших акторів Тарантіно Майкл Медсен («Скажені пси», «Місто гріхів», «Вбити Біла»), а також відомий актор і майстер бойових мистецтв Марк Дакаско («Братство вовка», «Тільки сильні», «Драйв», «Американський самурай»).

Короткометражні стрічки, як і колись, будуть оцінювати експерти. Журі короткого метра очолить продюсер фільмів Фелліні Анжело Джакомо, який співпрацював із легендами італійського кіно Роберто Росселліні й Марчелло Мастоаянні. Ретроспектива фільмів за участю Мастоаянні також є в програмі фестивалю.

Будуть представлені як фільм-дебюти, так і нові творіння вже відомих майстрів. Організатори не збираються обмежуватися стандартним переліком кінопоказів та врученням нагород із традиційною ходою зірок червоною доріжкою. Як зазначив генеральний продюсер фестивалю Федір Крат: «Ми ставимо амбітні цілі – відкривати нові імена, піднімати гострі проблеми суспільства та долучатися до їх вирішення. Здійснювати благодійні проєкти та допомагати молодому поколінню талановитих режисерів і сценаристів у творчій реалізації.»

Відрізняється Kievfilmfest і своєю соціальною програмою, розробленою спільно з ООН, яка складається не тільки з показу фільмів на тему прав людини, захисту дитинства, здоров'я нації, збереження миру, а й цілого ряду заходів громадського значення.

ВИСТАВКА УКРАЇНСЬКОГО ТА РОСІЙСЬКОГО КЛАСИЧНИХ МИСТЕЦТВ

З 10 по 16 вересня в київському центрі сучасного мистецтва М17 відбудеться виставка українського та російського класичних мистецтв, що включає всі головні художні стилі і течії XIX–XX століття. Шедеври класичного живопису – близько 175 робіт – будуть виставлені для публічного огляду на передаукціонній виставці аукціонного дому «Золотий перетин».

Експозиція включає всі головні течії і періоди образотворчого мистецтва за останні два століття: класичний живопис XIX століття, мистецтво авангарду початку XX століття, роботи майстрів української еміграції, мистецтво соціалістичного реалізму і твори нон-конформістів.

Серед виставлених художників – засновник футуризму і соратник Маяковського, авангардист Давид Бурлюк, найбільш обдарований учень Івана Шишкіна Олександр Шильдер, один із ключових персонажів срібного століття, поет і пейзажист Максиміліан Волошин, майстер знаменитої Паризької школи Василь Хмелюк, найтитулованіша українська художниця Тетяна Яблонська, а також, найвідоміші майстри радянського періоду та зірки андеграунду.

Унікальна робота виставки – акварельний пейзаж Максиміліана Волошина з дарчим написом для Марини Цветаєвої, близької подруги поета і художника, яка не раз гостювала в його знаменитому будинку в Коктебелі.

Родзинка виставки – малюнки петербурзького художника Ерте, одного з провідних представників стилю art-déco, який розробляв костюми для Анни Павлової і створив понад 100 обкладинок для журналів Vogue Harper's Bazaar. Творчістю Ерте захоплювався свого часу сам Енді Уорхол, а сьогодні роботи його знаходяться в найкращих музеях світу, включаючи знаменитий МоМА в Нью-Йорку.

Яна ЛЕВИЦЬКА

ВІДКРИТТЯ СЕЗОНУ В ТЕАТРІ ЛЯЛЬОК

Прем'єрною виставою «Золоте курча» за п'єсою В. Орлова відкрив 84-й театральний сезон Академічний театр ляльок.

Впродовж минулого сезону світ рампи побачили вистави різні за своїм жанровим прочитанням і стильовими ознаками, зокрема насичена фольклорними мелодіями та хореографією вистава за п'єсою М. Петренка «Про Курочку Рябу і Сонечко Золоте» у постановці молодого режисера М. Назаренко. Ляльки-персонажі створені у стилі народної іграшки, а світ декоративного мистецтва є основою сценографічного образу. Спектакль нагороджений театральною премією «Київська Пектораль».

У віршованій формі, як народна казка, режисер-випускник Національного університету театру, кіно і телебачення імені І. Карпенка-Карого Б. Тумаєв здійснив постановку для

З вистави «Золоте курча»

найменших глядачів «Наш веселий Колобок» за п'єсою Г. Усача. Він акцентував увагу на самоствердженні особистості в реальних конфліктах навколишнього світу.

До життя треба ставитися уважно та дуже відповідально – це головна тема вистави «Троє поросят», яку не дидактично, а емоційно реалізували постановники – режисер Ю. Сікало, головний художник театру М. Данько та композитор М. Каландьонюк.

Ця творча команда під кінець сезону репрезентувала ще одну прем'єру – ліричну виставу-казку «Золоте курча». Головні персонажі Лисичка, Вовк і Курча, котре виросте й нестиме золоті яйця. В перспективі цей бізнес дозволить усім розбагатіти. Що з того вийшло насправді, можна переконавшись тільки переглянувши виставу.

В найближчих планах театру постановка вистави «Казка для добрих сердець», над якою працює автор і режисер М. Назаренко.

Ілля ПОВОЛОЦЬКИЙ

Мистецтво-Фенікс

«SOS!» Під такою назвою «КіЖ» опублікувала в 30-ому номері інформацію про негаразди на фабриці Петриківського розпису на Дніпропетровщині. Стурбовані долею мистецтва – «візитівки України» наші кореспонденти відвідали фестиваль «Петриківський дивоцвіт»

Якою чудовою погожою дниною зустріла мене Дніпропетровщина в суботу 3-го вересня! Але прямуючи маршрутною до селища міського типу Петриківки Петриківського району Дніпропетровської області в гарному настрої, я хвилювалася: чи не затьмариться настрої згодом? Турбувало: «Скільки виробів побачу?», адже ЗМІ повідомляють, що фабрика Петриківського розпису, виробу якої за часів СРСР експортувалися до 80 країн світу, давно не працює.

Опинившись на місці, помічаю: праворуч та ліворуч від входу майстри представляють вироби із тими самими відомими світові малюнками. Вони розташувалися великим молодим серпанком-півмісяцем. Декоративні тарелі, писанки, булави та предмети вжитку милують око чудернацькими квітами та птахами. Півники за різнобарв'ям хвостів створюють гідну конкуренцію павичам. Мистецькі твори грають на сонці композиційно оформленими кольорами візерунків із живими кольорами червоної, зеленої та жовтої барв на виробках кольору слонової кістки та чорного. Асоціації може й спрощені, але інакше не скажеш: художники немов передали враження, побувавши в райському саду.

Розпочинається урочиста частина, голова Дніпропетровської обласної держадміністрації Олександр Вілкул та голова облради Євген Удод, а також очільники райдержадміністрації Володимир Муха та райради Наталія Коваленко Петриківського району виступають із теплими вітальними словами.

Олександр Вілкул зазначає: четвертий фестиваль цього року має серйозні підстави: 20-ліття Незалежності України та 75-річчя Петриківської школи художнього розпису. За цей час він став помітним культурним явищем в Україні. Петриківський розпис розвивається і влада цьому сприяє. Так, у лютому поточного року в селищі відкрито після капітального ремонту дитсадок та працюють факультативні групи по навчанню дітей знаному мистецтву.

Організована персональна виставка майстрині Петриківського розпису Галини Назаренко «Петриківка – перлина України» в Парижі. У вересні пані Галина представляє у столиці Франції 50 робіт, зокрема, розписані тарілки, скриню та розписи на папері.

Цього року відзначатиметься також 20-ліття створення Центру народного мистецтва. Все це свідчить про розвиток та єдність поколінь.

Інші керівники висловлюють задоволення, що фестиваль зібрав представників усіх районів Дніпропетровщини та гостей із шести областей України, бо перспективи розвитку Петриківщина вбачає саме в розвитку народних промислів та зеленого туризму. Почесні гості обходять по колу палатки умільців з різних куточків області, щоб побачити їхні вироби, а мене мов магнітом тягне до намету з виробами Центру народного мистецтва «Петриківка» Дніпропетровської організації Національної спілки художників України, бо там вже зібралось чимало людей.

ЦІНА УСПІХУ

«Тут понад 200 різноманітних форм дизайну і виробів у трьох напрямках: токарному, столярному та на ручно-різьбленій основі. Миски, шкатулки, вази робимо самі, бо в Центрі є деревообробники. Володіємо унікальними знаннями формоутворення», – пояснює голова правління Центру, заслужений майстер народної творчості України та член Національної спілки художників України Андрій Пікуш. Він пишається майстрами, які представляють Центр на фестивалі: Іриною Кібець – учасницею багатьох виставок, Наталією Рибак – заслуженим майстром народної творчості України, яка два роки тому представляла в Японії народне мистецтво України, Наталкою Купренко – донькою майстрині Катерини Купренко...

Андрій Пікуш вважає, що Центр, по суті, єдиний в Україні колектив, який згуртував найкращих умільців Петриківки. Ще б пак – близько 40-а (з них – шість заслужених майстрів народної творчості України та 25 членів національних творчих спілок!) беруть участь у професійних мистецьких виставках обласного, всеукраїнського та

міжнародного рівня. Твори експонувалися на виставках багатьох країн світу – Польщі, Франції, Голландії, Німеччині, США, Канаді, Японії та інших.

Центр заснований на колективній власності народних майстрів та діє на принципах самокоупності та самоуправління. Колективне підприємство створено на базі кадрового забезпечення майстрами, які понад 20 років виховувалися в системі Спілки художників. Людей спрямовували лише на авторську творчість: художнику заборонялося робити більше десяти екземплярів авторської серії. Жорсткі вимоги сприяли розвитку фантазії, тому і вирости митці із неповторним обличчям. «Майстри пізнаються без підпису за почерком, їхні роботи – високого художнього рівня. У нас є династії: батьки, діти, онуки, які займаються розписом». Вироби з дерева виготовляються з високоякісних матеріалів на базі древніх народних традицій регіону. Виконуються також розписи на папері, полотні, кераміці, настінні – архітектурних об'єктів. Серед замовників – Верховна Рада України, провідні банки та установи, юридичні та фізичні особи. Продукція частково експортується до Франції, США та Канади.

На підприємстві діє виставкова зала, відкриті для відвідувачів майстерні, проводяться екскурсії та майстер-класи для дітей та дорослих. Упродовж 17 років колектив здійснює спонсорську допомогу петриківській дитячій художній школі.

Але, виявляється, досягнення з'являються шляхом подолання труднощів. Так, зареєстровані підприємства мусять конкурувати з тими, хто працює в обхід них, – бідкається Андрій Пікуш. Ці люди з'явилися після зруйнування підприємств, на яких вони працювали. Така доля спіткала і Петриківську фабрику, яка належала до державної власності концерну «Укрхудожпром». Люди звільнені. Багато підприємств працювали в галузі інших міністерств, було чимало сувенірних цехів, особливо на західній Україні. Вони давали гарний дохід державі. Ті, хто працював під дахом Спілки художників, займалися авторською творчістю, роблячи неконвеєрну продукцію, а от на фабриках виникали проблеми стереотипів.

На думку Андрія Пікуша зберегти народні художні промисли сьогодні можна і без особливих бюджетних витрат. Достатньо звільнити галузь від оподаткування: в результаті вийдуть із тіні нелегальні виробники сувенірної продукції. Варто привести всіх до рівних умов для того, щоб пішли надходження до державного бюджету, опрацювати програму розвитку галузі. Це, звичайно, особистий погляд майстра, про реалістичність мрій судити фахівцям, але кожен має право на власну думку.

Андрій Пікуш наводить цікаві історичні факти: у дореволюційний час за умов Російської імперії при обласних адміністраціях (земствах) існували структури, які закуповували в народних майстрів килими, кераміку та інші вироби та імпортували їх до Європи. Казна мала з того великий дохід, а економічний важіль розвитку стимулював розвиток галузі по всій Україні. Полтавське земство випускало навіть ілюстрований журнал. «Чи можемо ми сьогодні хоча б мріяти про такий?» – завершує розмову на оптимістичній ноті голова правління Центру народного мистецтва.

Наталія Рибак, заслужений майстер народної творчості України, лауреат премії імені Данила Щербаківського проводить майстер-клас. Вона доступно розповідає дівчинці як робиться пензлик з котячої шерсті та дивує нас тим, що використовується ще й піпетка, кінчиком якої можна ставити крапочки, а також сірничок із намотаною ваточкою. Впевнена – піпеткою бабусі не малювали, а от котячий пензлик був завжди. Для малювання використовують гуаш. Іноді квіти не

мають звичної для широкого загалу назви. Ось ця зветься цибулькою, бо нагадує розрізану навпіл цибулину і може бути закрита й відкрита. А ще є кучерявка, яку малюють рідко, бо потребує багато часу. Калина малюється піпеткою, якщо зробити жовтий підмальовок, вона буде об'ємною та виблискуватиме як жива.

Наталія згадує: працювала вона на фабриці Петриківського розпису рівно 2 роки і 2 місяці. В перший день малювала тарілку і в останній день також. У Центрі ж речі роблять або в одному екземплярі, або дуже коротким тиражем, штук по десять. Це авторські роботи. «Є різниця?» – запитує. Водночас зауважує: роботи Петриківської фабрики розійшлися по всьому світові й зробили гарну рекламу. Розпис всесвітньо відомий, бо були великі тиражі. Тобто, в зупиненні роботи підприємства є плюси і мінуси.

Розвіює туман навколо невеселої долі фабрики «Дружба», згаданої «незлим тихим словом» майстрами, начальник управління культури і туризму Дніпропетровської облдержадміністрації Наталія Першина. Вона пояснює: зараз підприємство у приватних руках, зачинене. Хто фабрику приватизував, невідомо. Але суті це не змінює – власник може там робити, що вирішить за потрібне. І з фактом, що там відчинили двері і щось робили з майном, розбирається міліція. Моя співрозмовниця знайомить мене з повідомленням, розміщеним на офіційному сайті облдержадміністрації. Управління преси та інформації облдержадміністрації повідомляє: «З 2001 року фабрика «Дружба» була приватизована, у 2002 році звідти звільнилися всі працівники. А 2004 року фабрику «Дружба» було ліквідовано. Наразі в селищі Петриківка на території колишньої фабрики розташовані приміщення промислового призначення, які знаходяться у приватній власності». В коментарі голови Петриківської райдержадміністрації Володимира Мухи зазначено: на фабриці до 2001 року працювали 2 цехи – пресовий та експериментальний. У першому знаходилися застарілі преси, на яких із тирси робили заготівки для тарілок, у другому працювало кілька художників. Вони розробляли малюнок, який фабрика запускала в масове виробництво. Тарілок з однаковим малюнком на фабриці випускали тисячі. Цитую: «За словами Володимира Мухи, така продукція не має попиту на ринку. Сьогодні майстри Петриківського розпису використовують екологічно чисті матеріали: якісну деревину липи, вільхи, берези, яку замовляють у Петриківці, на Полтавщині та Сумщині. Крім того,

художник для кожного нового виробу розробляє новий малюнок, який у подальшому не повторюється.»

Наталія Коваленко, голова Петриківської райради каже: «Ми неодноразово зверталися, поскільки фабрику закриває, передайте її в комунальну власність територіальної громади і ми там будемо виготовляти вироби петриківського розпису, але не передали». Попри це в районі намагаються об'єднати майстрів, утворюють виставки, де вони показують роботи. Відвідувачі виставки можуть зателефонувати майстру і запропонувати співпрацю.

Євроремонти приїлися, багато замовлень у майстрів на розпис розважальних закладів у столиці та інших містах, кілька музеїв-садиб художники в себе вдома облаштували.

Наталія Першина не без стурбованості запевняє: «Зрозуміло, якби на фабриці люди працювали, ми б їх захищали, але вони давно звільнилися...» Керівник звертає увагу на велику кількість майстрів Петриківського розпису, які зібралися на фестивалі, що, на її думку, свідчить: розвиток давнього ремесла попри все відбувається.

КОЛИШНІ УЧНІ ЙДУТЬ У ВИКЛАДАЧІ

Зав'язується бесіда. Від керівника управління дізнаємось, що в селищі існує система оволодіння традицією наступним поколінням. Починають навчати розпису ще в дитсадку. Школярі за бажанням відвідують ще й спеціалізований навчальний заклад – Петриківську художню школу імені Тетяни Пати, де окрім навчання з образотворчого мистецтва, спеціалізуються із петриківського розпису. Видається свідоцтво про закінчення. Є ПТУ, що має відповідну спеціалізацію. Випускники отримують диплом молодшого спеціаліста, який користується попитом при вступі на інші спеціальності. Найталановитіші продовжують навчання у Дніпропетровському театральном художньому коледжі.

«Дитина може навчатися з дошкільного віку і вирости в досвідченого майстра з відповідним дипломом», – резюмує Наталія Першина. Але налаштована отримати максимум інформації, я цікавлюсь: «І де ж знайти йому застосування?» Виявляється, з ним можна іти до школи художнього виховання, художні школи області, викладати та працювати як художник зі спеціалізацією «Петриківський розпис». Деякі минулорічні випускники театральном художнього коледжу, наприклад, прийшли на роботу до Дніпропетровського художнього музею. Можна також прийти

працювати до Центру народної творчості.

Охоче вірю, що можуть. Але скільки з них? Так, Андрій Пікуш згадував Четверик Олю з молодшого покоління майстрів та говорив про кількох зовсім молоденьких дівчат у Центрі, по 18–19-ти років. Але, на жаль, всіх охопити несила. Мало вивільнюється робочих місць, замовленнями завантажити навіть штатних майстрів не завжди вдається, бо це ж не хліб, у якому в людини є нагальна потреба. Складно Центру, але керівник пишається, що за 20 років не скорочено жодного робочого місця.

Намагаюся не перебільшувати розміру проблеми, адже як оптимістично зазначила Наталія Першина «одні вчать інших, колишні учні йдуть у викладачі».

Уміння учениці художньої школи, які малюють під час заходу, оцінюємо прямо на фестивалі. Знаходимо гідними уваги й роботи тих, хто вчить у ПТУ.

Статива Аліна виводить пензликом на папері чудові візерунки. «Петриківський розпис – це фантастичні квіти. Я люблю малювати мак – символ достатку в родині, калину – символ жінки, отже, людського безсмертя. Головне робити це з любов'ю. Навчаюся Петриківському розпису в Будинку дитячої творчості». Мама Аліни Олеся – керівник гуртка «Петриківський розпис» Будинку дитячої творчості. Вона розповідає: «У нас малюють усі в роду. Зараз так непросто жити, що лишень тоді, як зануришся у цей казковий світ, думаєш: яке прекрасне життя й українська природа!» У Будинку творчості унікальному розпису навчаються 150 учнів. Малювання, наприклад, для них завжди було і є стимулом добре вчитися.

ТУТ ШАНУЮТЬ ІСТОРІЮ

А от відвідавши районний комунальний заклад культури Петриківський музей етнографії, побуту та народно-прикладного мистецтва та Центр народного мистецтва, я буквально доторкнулася історичного минулого Петриківки і мала честь познайомитися з людиною – нащадком знаного майстра, який, як то кажуть, «стояв у витоків».

У музеї ми з колегою-фотокором не лише побачили речі, які збиралися за часів існування фабрики «Дружба» (більш пізня назва «Петриківський розпис»), а й змогли порівняти їх із сучасними роботами. Побачили картини, які малювали років 30 тому й малюють сьогодні. І ми зрозуміли наскільки удосконалився Петриківський розпис у мистецькому плані. Почули про творчу долю людей, які працювали на фабриці, а тепер працюють удома.

Подивилися перші фотографії, які показують історію і розвиток Петриківського розпису. Дізналися, що 1929 року в Петриківці з'явилася артіль «Вільна селянка», де вишивали і при якій пізніше утворили цех підлакового розпису. Збереглося фото хатини, в якій малювали. Пізніше вирішили також відкрити школу декоративного малювання та збагнули, що на часі фабрику створювати! Колись на ній працювало більше 400 робітників.

А ось і перші роботи. Коли фабрика почала виробляти продукцію, майстер Василь Соколенко вирішив спробувати – з чого ж краще її робити. Чотири його ложки – це спроби різної форми та розміру. Із цікавістю розглядаємо також скриню із петриківським розписом, якому понад 200 років.

Директор музею Любов Юхименко розповідає про намір зробити ремонт і цього року відкрити ще дві кімнати.

Добре, що закладом опікується держава. «Музей ще треба доробляти, він щойно рік як працює. Є обласна програма підтримки місцевого самоврядування: кожен район, місто, громада опрацьовує проект, під який виділяються кошти з обласного бюджету. Петриківський район розробив теж проект – створення музею, під який також виділяються кошти», – розповіла Наталія Першина.

Сьогодні, як ми вже знаємо, фабрика не діє, але існує колишній експериментальний цех, де нині творять люди-експериментатори, роботи яких не повторюються. Тільки тепер це вже знайомий нам Центр народного мистецтва «Петриківка».

Експериментальний цех Художнього фонду діяв з 1970 по 1998 роки. Організатором його був заслужений майстер народної творчості України Федір Панко, засновник фабрики Петриківського розпису. Його донька Валентина Панко, яка продовжує родинну справу, охоче розповіла нам про експозицію виставкової зали Центру народного мистецтва, де, зокрема, представлені й роботи її батька та інших майстрів, а також показала процес малювання.

Так ми познайомилися із мистецтвом, яке немов птах Фенікс, щоразу відроджується із попелу прекрасним нащадком. Воно пережило й відродилося після моторошних 30-х, коли людям було не до мистецтва, було врятовано в 50-і роки, коли виникла загроза витіснення з ринків виробів умільців більш дешевою виробничою продукцією, коли Федір Панко об'єднав окремих майстрів у цех підлакового розпису. Інакше і не може бути – генна пам'ять, потяг до творчості, а то й просто необхідність заробляти на життя за складних економічних умов спонукає майстрів знову і знову ворожити над виробами із котячим пензликом у руці та фарбами. Більше б їм підтримки й розуміння потріб – і вони б могли принести ще більше неоціненної користі суспільству й державі.

Світлана СОКОЛОВА,
Фото Юрія ШКОДИ

Студентський джазовий оркестр і його друзі

Навчальний колектив секції «музичне мистецтво естради» факультету музичного мистецтва Київського національного університету культури і мистецтв зветься Jazz-band КНУКіМ

Відділ музичного мистецтва естради – наймолодший на музичному факультеті. Його відкриття у середині 1990-х років було пов'язане з надзвичайною популярністю естрадної музики й потребою підготовки фахівців для естрадних і джазових ансамблів та оркестрів. Упродовж майже двох десятиліть існування відділу понад сто випускників спеціалізації отримали кваліфікації «артист оркестру», «керівник оркестру», «викладач, концертмейстер». Зараз вони працюють у професійних виконавських колективах і музичних школах по всій Україні та за її межами.

Важливою подією у житті відділу від самого початку була організація оркестру викладачів і студентів. Сьогоднішній Jazz-band КНУКіМ продовжує традиції першого складу колективу. Його концертні програми, де поєднуються джазова класика та сучасні композиції, завжди викликають жвавий інтерес у слухачів.

Біля джерел творчого колективу стояли такі відомі в Україні та світі джазові музиканти, як Ростислав Бабич, В'ячеслав Полянський, Микола Гудима. Із 2009 року Jazz-band очолює Григорій Постой – знаний український джазмен, із появою якого колектив розпочав нове мистецьке життя.

Григорій Постой – президент спілки музикантів оркестру «Либідь», який бере участь у багатьох популярних телевізійних проектах (таких як «Танці з зірками», «Танцюю для тебе», «Зірка караоке», «Крок до зірок», «Людина року»), а також вельми успішно співпрацює з українськими й зарубіжними солістами й ансамблями. Досвідчений музикант, він наділений талантами професійного виконавця і педагога. Для студентів Григорій Постой – порадник, друг, учитель, якого шанують і поважають.

До підготовки студентів-учасників джазового оркестру також долучаються викладачі – відомі українські музиканти Ігор Чернов (клас

саксофона), Ігор Закус (клас бас-гітари), Георгій Черненко (клас ударних інструментів), Валерій Титаренко (клас саксофона), Сергій Капелюшок (клас гітари), Тетяна Пістунова (клас фортепіано), Родіон Іванов (клас фортепіано), Олександр Лебеденко (клас ударних інструментів). Професійна майстерність викладачів і концертмейстерів, їхня кропітка щоденна праця – запорука успіху вихованців: за майже чверть століття лауреатами конкурсів і фестивалів стала значна кількість випускників джазового оркестру КНУКіМ.

Сьогодні в репертуарі колективу – твори традиційного і сучасного джазу, за останні роки репертуарна палітра збагатилася композиціями українських авторів та аранжуваннями українських народних пісень. Оркестр є бажаним гостем на творчих заходах КНУКіМ і мистецьких майданчиках Києва. Разом зі студентами у виступах беруть участь викладачі кафедри музичного мистецтва: зокрема

дует Ольги Войченко (вокал) і Сергія Капелюшка (гітара), Ігор Закус і його гурт Z-band, до складу якого, окрім керівника бас-гітариста, входять Родіон Іванов (клавішні) та Олександр Лебеденко (ударні), Ігор Чернов і його учениці саксофоністки Анастасія Желєзняк, Віра Погурська й Ксенія Косенко та інші.

У травні Jazz-band, очолюваний Григорієм Постоем, разом зі студентським фольклорним ансамблем КНУКіМ «Крالیця» (художній керівник – Іван Синельников) відвідали Голландію (читайте про це у попередньому номері «КіЖ». – Ред.). Своєрідною репетицією перед поїздкою став джазовий концерт «У колі друзів» у Маріїнському парку в Києві, де Jazz-band виступив поряд з іншими колективами університету. У супроводі оркестру віртуозні вокальні композиції виконала талановита молода джазова співачка Анастасія Малєга, яка, до речі, ще навчаючись у КНУКіМ, отримала запрошення

працювати у Зразковому оркестрі Збройних сил України і зараз є його солісткою.

До Голландії українські колективи запросили на Дні української культури в Королівстві Нідерланди у рамках святкування 20-річчя підписання договору про дружбу й співпрацю між Печерським районом міста Києва та муніципалітетом міста Хоф Ван Твенте. Окрім концертів і теплих зустрічей із місцевою громадою, студенти і викладачі провели спільний концерт із голландським джазовим колективом Apollo. Виступи Jazz-band КНУКіМ отримали позитивні відгуки в місцевій пресі, музикантів запросили на наступні гастролі.

Така успішна презентація заохотила артистів до подальшої серйозної, глибокої професійної роботи над репертуаром і спонукала до нових експериментів.

Тетяна ПІСУНОВА
Фото Івана ГЛУБИША

«Волинь моя, любов моя, земля моя...»

Під час дводенної подорожі Волиню можна відтворити в пам'яті багато історичних подій, доторкнутися до сивої давнини і відчутти смак справжнього «зеленого туризму»

ВОЛОДИМИР-ВОЛИНСЬКИЙ: ВИТОКИ ДЕРЖАВНОСТІ Й ДУХОВНОСТІ

...Після тригодинної мандрівки зі Львова автобусом зупиняємось у Володимир-Волинську, сьогоднішньому райцентрі Волинської області, місті обласного підпорядкування, де проживає 38 тисяч мешканців. А колись це було славне княже місто, столиця нашої держави... Уже сама його назва говорить, з чим іменем воно пов'язане. Так, саме князь Володимир Святославович заснував це місто на західних кордонах своїх володінь, давши йому спершу язичницьку назву Ладомир. Лише пізніше, у 988 році (а це рік хрещення України-Руси), воно було перейменоване на Володимир.

У ті часи місто лежало на берегах судноплавної, а нині досить мілководної річки Луги й вражало присутніх своєю красою і величчю. Уже тоді у Володимирі було двадцять храмів. Із 1199 року місто стає столицею Волинсько-Галицького князівства. І в цьому ж році князь Роман Мстиславович об'єднав Галицьку і Волинську землі в одну державу. Тут писався знаменитий Волинсько-Галицький літопис, у місті жив літописець Нестор і багато інших видатних історичних постатей. До слова, Володимир став «Волинським» за часів Катерини II – для того, щоб відрізнити його від російського Владіміра. Донині там збереглися земляні вали, які колись оточували й охороняли ставний град Володимир від нападу ворогів. Тепер вони гармонійно вписуються у ландшафт Слов'янського парку, де встановлені пам'ятники видатним особистостям тих давніх часів. Саме звідси й почалася наша піша екскурсія містом, або ж історико-культурним заповідником «Стародавній Володимир».

...Розповідь екскурсовода та власна уява переносить нас у ті давні часи. Так і здається, що ось по річці Лузі пливають навантажені різним крамом кораблі, а воїни князя Володимира, повертаючись із переможного походу, за один день будують церковцю-ротонду – Свято-Василівський храм, який до сьогодні є окрасою і гордістю міста. Теперішня будівля, яку ми оглянули, перебудована в кінці XIII століття. В її основі – круглий фундамент з виступами у вигляді восьми пелюстків. Церковця не має аналогів у світі. Далі ми відвідали Успенський собор, або його ще називають «Мстиславів храм», адже збудований за часів князя Мстислава Ізяславовича. Це єдина пам'ятка давньоруського мистецтва домонгольського періоду на Волині, що дійшла до наших часів. Храм є усипальницею Волинських князів та єпископів. Як свідчить Іпатівський літопис, у його підземеллях був похований і сам будівничий храм – князь Мстислав. Також тут покоїться волинський єпископ Іпатій Потій. З іменем цієї людини пов'язана історія Греко-Католицької Церкви, її витоки. Саме єпископ Іпатій Потій у 1595 році їздив у Рим до Папи і заявив про перехід православних єпископів Київської

митрополії у лоно вселенської Церкви (з тодішніх восьми єпископів Київської митрополії шість підписало Берестейську грамоту, тобто перейшло на Унію). Сам унійний Собор відбувся в жовтні 1596 року в Бересті. І Волинь, можна сказати, була ініціатором, колискою цих об'єднавчих процесів.

Цікаво, що саме в цьому храмі на видному місці зберігається хрест, біля якого колись молився маленький Йосафат Кунцевич. Під час цієї молитви на хлопця зійшла особлива благодать у вигляді іскри. Про це розповів екскурсовод.

Оглядаємо єпископський палац при Успенському соборі, збудований у вигляді замку – як оборонна споруда. Нині гарно відреставрований палац служить кафедрою Волинського єпископа УПЦ. Далі милуємось розписами собору Різдва Христового – головного храму УПЦ Київського Патріархату, каплицею Всіх святих Волинської землі, слухаємо розповіді про волинські монастирі і життя міщан тих далеких часів.

Двогодинна екскурсія містом пройшла як на одному диханні, і вже за кілька хвилин ми опинилися в Зимненському жіночому монастирі, розташованому в селі Зимне, що за шість кілометрів від Володимира-Волинського. Назва Зимне походить від того, що саме тут була зимова резиденція князя Володимира.

Монастир вразив красою, охайністю й гостинністю його мешканок, вразили й храми, один із яких, кажуть, таки справді походить ще з княжих часів. Будівля була колись чи то княжим теремом із каплицею, чи то тріпезним храмом... Із запаленими свічками спускаємось у підземелля – частину переходу, який тягнеться від монастиря до Успенського собору у Володимирі, милуємось красою річки Луги і штучно створеними озерами, де теперішні мешканці обителі розводять для своїх потреб рибу. Тиша, спокій, якась особлива благодать...

НА КРИЛАХ «ЛІСОВОЇ ПІСНІ»

Далі їдемо на північ, у напрямку Ковеля, адже саме там розташоване село Колодяжне – родинне гніздечко Косачів, де Леся Українка провела свої дитячі і юнацькі роки. Там, на лоні чудової волинської природи, у середовищі простих працьовитих людей вона й сформувалася як майбутня поетеса і громадський діяч. З 1949 року в садибі діє літературно-меморіальний музей Лесі Українки. Зараз він має нове гарне приміщення і багату експозицію, адже тут є чимало особистих речей Лесі, які передала до музею родина з Канади по лінії її наймолодшої сестри Ізидори.

Донині в гарному стані зберігся Лесин «білий будиночок», де вона написала свої найкращі твори. На верхній терасі, яка була засипана пісочком, хвора Леся грілася на сонечку. В будиночку збережений інтер'єр того

Пляшева. Козацька церква, перенесена з поля битви

часу, славне Лесине фортепіано, з яким вона розмовляла, як із другом.

Ми пили воду з Лесиної криниці й куштували плоди зі старої груші. Кажуть, справді ще з «тих часів». Багато цікавого почули тут не лише про Лесю Українку, але й про її матір, письменницю Олену Пчілку.

...В одному із залів лунають ніжні звуки сопілки. Так, це грає Лукаш, бо на музейній діорамі – лісове озеро, ніби справжнє. З'являється Мавка й розпочинається їхній діалог. Цей момент надзвичайно вразив усіх присутніх, як і тепла розповідь екскурсовода про Лесю Українку та всю її родину.

ХТО – У «ЯБЛУНЕВОМУ РАЮ», А ХТО – У «ЛІСОВІЙ КАЗЦІ»

Цього разу ми не зупинилися на ночівлю ні в готелі, ні на турбазі, а ночували в сільських садибах у селі Пляшева під Берестечком, де розташовується Національний історико-меморіальний заповідник «Поле Берестецької битви». В село приїхали уже в сутінках. У саду пляшівського господаря Віталія Грушецького на нас вже чекала вечеря.

...Палахкотить багаття. Поки смажаться шашлики, смакуємо справжнім українським борщем, кулішем зі шкварками і картоплею в мундирах. Унікальний куточок на межі Рівненської та Волинської областей, де справді збережена атмосфера українського села.

Тут дуже гарна природа: річка Стир, сосновий ліс, діє музей-заповідник «Поле Берестецької битви», то ж це приваблює туристів. Кілька господарів об'єдналися у громадську організацію, створили сайт, дали назви своїм оселям, наприклад, «Яблуневий рай», «Тихий куточок», «Лісова казка» і розмістили на сайті фото та інформацію про себе. У селі дізнаємось, що розвиткові зеленого туризму сприяє місцева влада: деякі селяни отримали пільговий кредит для того, щоб «підтягнути» свої оселі до сучасних вимог – побудувати санвузли, зробити ремонт, закупити сучасну побутову техніку. І справді, у такі оселі приємно зайти: чисто, затишно, справжні «міські» умови і харчування продуктами, вирощеними на власних городах, підживлених лише органікою. Снідаємо знову в саду.

НА ФІРАХ – В ОСТРІВ

Далі у нашій програмі – Свято-Георгіївський чоловічий монастир

УПЦ КП і музей-заповідник «Козацькі могили», який міститься на території цього монастиря. Молитва у храмі. Екскурсія, детальний аналіз того, що сталося в цих краях влітку 1651 року – а це велика поразка Богдана Хмельницького, яка мала доленосний вплив на нашу подальшу історію. Що було далі – знаємо...

Кажуть, що місцеві мешканці ще й зараз виорюють на своїх городах козацькі кістки. Чимало з них поховані у храмі-усипальниці, де ми молилися. Сюди ж із колишнього поля битви перенесена давня козацька Свято-Михайлівська церква. Оглядаємо її інтер'єр, спускаємось до вологого підземелля – місця поховання козаків. Відтворюємо у пам'яті ті далекі події, багато чого чуємо вперше.

Далі – виїзна екскурсія в сусіднє село Острів, де відбувалися найзапекліші бої, й були переправи, де до останнього подиху оборонявся героїчний козак Нечай. За подвір'ям музею на нас чекає несподіванка: чотири фіри, запряжені добротними рисаками пляшевицьких газдів. Найперша з них – тачанка, а фірман – справжній козак: у широких червоних шароварах, вишиваній сорочці, у шапці-папасі. Із жартами сідаємо в «карети» і їдемо в сусіднє село, милуючись дорогою навколишніми краєвидами.

Вшановуємо пам'ять полеглих козаків, слухаємо захопливу розповідь екскурсовода – і підводи везуть нас у мальовничий куточок соснового лісу, на берег річки Стир, де дівчата в національних строях уже накривають обідній стіл. «Отаман», він же місцевий житель Юрій Бігун, катає на своїх рисаках дітей. Тим часом його дружина заходила пекти хліб... Зачаровує Стир, вабить до себе сосновий ліс. Він красивий у будь-яку пору року. Місцеві господарі уже наповнили свої комори зерном-хлібом, накопали багато картоплі-моркви, заготовили вдосталь сіна для худоби. Місцеві господині уже думають – що приготувати гостям до святкового новорічного столу. Богу дякувати, мають із чого. То ж чи не варто приїхати сюди ще раз?

Надія ПАСТЕРНАК

Львів – Володимир-Волинський –
Зимне – Колодяжне – Пляшева

Через ту пісню Авдієвським став...

У Національному палаці «Україна» – аншлаг. Викуплено всі квитки на концерт Державного народного хору імені Григорія Верьовки. Виступи цього колективу в Україні – рідкість, а за кордоном гастролі розписані на роки вперед

– Ви народилися на Кіровоградщині, а доля склалася так, що дитинство минуло на Одещині.

– Яюсь журналіст із Канади, пан Волиняк, написав, що Анатолій Авдієвський народився «в чорному 1933 сталінському році, але він ніякого стосунку до злодіянь Сталіна не має». Мій батько, безумовно, був одним зі свідків тієї страшної трагедії, коли майже все село вимерло від голоду. З Підлісного наша сім'я переїхала в село Цебрикове на Одещині, де я виріс. Батько був головним ветеринаром. До речі, Підлісне – батьківщина видатного актора й режисера Гната Юри. Нині в селі стоїть його бюст, але я там ніколи не був. Відвідали якось Підлісне моя дружина і балетмейстер (на той час кіровоградського ансамблю «Червона калина») Анатолій Кривохижа. Вони навіть знайшли бабусю, яка засвідчила, що в 30-х роках приїхав ветеринарний лікар, і в його сім'ї народилася дитина. Розповіла: «Воно кричало під грушею на все село, коли його сповивали». А Кривохижа каже: «Зараз те дитя не тільки на все село, а й на всю Україну кричить».

– Ви часто згадуєте батька. А що у Вашій пам'яті найдорожче?

– Понад усе мені запало в душу те, що батько, співаючи, часто плакав, хоча насправді був суворою людиною. Для мене це був своєрідний феномен. Тато, з тодішнього мого погляду, не міг плакати... Проте, коли співав, йому важко було втриматися, він переживав кожну пісню до сліз. Сльози були відтворенням людської щирості в творчості.

– Ви володієте кількома музичними інструментами. Хіба можна уявити Україну без скрипки, бандури?

– Я прагнув опанувати гру на всіх можливих інструментах у музичному училищі, згодом в Одеській консерваторії бодай на такому рівні, щоб можна було мати уяву та підказувати музикантам, бути кваліфікованим керівником хору. Грав на сопілці й на скрипці. До Одеського музичного училища вступав із класу акордеона. Цей інструмент привіз і подарував мені дядько, який був учасником Великої Вітчизняної війни. Потім прийшла неофіційна цидула

(кажуть, що це була вказівка Сталіна) про те, що ми не повинні кланятися західноєвропейській музичній культурі (акордеон належав саме до неї), тож слід заборонити навчання на таких інструментах. Не знаю, як ще залишилися скрипка й фортепіано, бо це теж інструменти іноземного походження. Хіба можна уявити Україну без скрипки, бандури, цимбалів? Українські народні інструменти – це таке багатство. Кожен регіон має щось своє, унікальне. Робота Гната Хоткевича «Музичні інструменти українського народу» присвячена цій унікальній формі народної творчості умільців, які володіли грою на багатьох інструментах, про які ми зараз навіть не знаємо. Скажімо, мало хто обізнаний, що прототипом скрипки був гудок, на якому грали, тримаючи його на колінах. Кобза також мала різновиди, котрих було надзвичайно багато. Якоюсь мірою вони зафіксовані в популярній картині «Козак Мамай». Мамай був обов'язково з бандурою, люлькою, коником, бо «Сивий коник – то ж мій брат», «Шабля й люлька – вся родина». Кобза біля Мамаєя говорить про те, що наш народ музикальний, що він – творець. Як говорив П. Чайковський, «Я знаю чимало обдарованих народів, але я знаю, що народ-творець, народ-музикант, народ-композитор – це український народ».

– Вам пощастило бути знайомим із Григорієм Верьовкою. Пам'ятаєте дату приходу в хор?

– Григорій Верьовка – один із тих, хто заснував Київську консерваторію. Я ж закінчив Одеську в Костянтина Пігрова. Ці дві хорові школи дещо різняться. Відмінність полягає в тому, що Костянтин Костянтинович вважав чистоту інтонації наріжним каменем хорового мистецтва, вважаючи це не просто технологічним феноменом хорового

ПРИНАГІДНО

Анатолій Авдієвський – Герой України, видатний хоровий диригент, керівник Національного заслуженого академічного українського народного хору імені Григорія Верьовки, академік, лауреат Національної премії імені Тараса Шевченка, народний артист України. Народився в селі Федвар (нині – Підлісне) Кіровоградської області. 1958 року закінчив Одеську державну консерваторію імені Антоніни Нежданової.

Навчався у Д. Загребського, К. Пігрова. Засновник, художній керівник і головний диригент Поліського ансамблю пісні і танцю «Льонок». Художній керівник і головний диригент Черкаського українського народного хору. З 1966 року – художній керівник і головний диригент Українського народного хору імені Г. Верьовки.

Із Анатолієм Авдієвським ми розмовляємо після репетиції в його робочому кабінеті. На стінах – портрети Кобзаря, на столах і полицях – книжки. «Усе це треба встигнути перечитати», – клопочеться Анатолій Тимофійович.

мистецтва, а морально-етичним. Коли людина чисто співає, вона чиста у своїх помислах до природи, сім'ї, товаришів. Тобто ця людина, як він говорив, найближче стоїть до Бога. Хто фальшиво співає, той фальшивий у своїх діях. Про Григорія Гурийовича багато чув від співаків, артистів хору, тому що після його смерті мене призначили художнім керівником цього колективу й ось уже понад 40 літ працюю в ньому. А дату, як же не пам'ятати – 5 березня 1966 року. Запросив мене в колектив сам Григорій Гурийович. Він знав мене з конкурсів, концертних програм, рекомендував бути своїм послідовником і продовжувачем. Я перейнявся його величезною любов'ю до мистецтва. Я й так був заступлений і закоханий у народну пісню, але після Григорія Гурийовича, знайомства із ним, методикою його роботи відчув, що наша народна пісня – це своєрідний феномен, наша розрада, апофеоз краси, оберіг проти проникнення в душу, особливо молодій людині, всього чужого й невисокої художньої якості. Дехто каже, що народна пісня – це примітив тощо. Але це зразки високохудожньої культури, які не кожен народ у світі може мати. Поталанило, можливо, українському народові через те, що він має таке шедеврально багатство, ім'я якому – українська пісня.

– Анатолію Тимофійовичу, чи вважаєте, що Ваш хор – це ніби велика родина?

– Саме так. У нас близько 150 осіб. Колектив постійно оновлюється. Нещодавно влилося двадцять молодих людей. У кожного свій характер, свої проблеми. Але за бажання можна обходитися без конфліктів, усе нормально владнати. Хоча, на відміну від Григорія Верьовки, я людина більш жорстка. Вважаю, що керівник має за все відповідати. Приємно зауважити,

що в нас 55 артистів отримали звання заслужених і народних.

– Ви і дружину свою зустріли в колективі?

– Майя Пантелеймонівна родом із Канева. З нею познайомився, коли очолював народний хор у Черкасах. Молода, гарна, вона одразу запала в душу. Скажу чесно, характер і донині залишився з перчиком. Ми з нею 45 літ у парі. Яюсь її сфотографував польський фотожурналіст на тлі Дніпра. І ось приїздимо до Бразилії. Там в аеропорту висить величезний плакат розміром 10 x 12 м, і на ньому красується моя Майя в українському вбранні – гарна молодичка! Тоді я ще раз мав нагоду переконаватися, що не помилюся у виборі.

– Кажуть, окрім музики, Ви ще й малюєте?

– Було таке захоплення. Переважно малював пейзажі. Та друзі розібрали роботи на згадку. Я частенько разом зі своїм товаришем, на жаль, уже покійним Михайлом Романишином, ходив на етюди. Він малював професійно, а я як аматор. Яюсь підійшов до нас дідусь, подивився на роботи і каже: «Ви, мабуть, учитель малювання. Зобразіть мого коня, а я вам за це дам сулію самогону». Річ у тім, що Михайло як професіонал робив лише ескізи, начерки, а я вималював квіточки. А ще в мене є колекція фотоапаратів (близько півсотні) від лейки до найсучасніших. Якби не хоровий спів, то, напевно, став би фотографом.

Анатолій Авдієвський щирий і багатогранний у розмові. Своєю душею він збагнув сутність української пісні й подарував її світові.

Людмила ЧЕЧЕЛЬ

Фото Миколи ЗАВГОРОДНЬОГО

У Білу Церкву іде «Ревізор»

Київський обласний музично-драматичний театр імені П. Саксаганського в Білій Церкві чи не найпершим відкрив новий театральний сезон. Для глядачів двері театру розчинилися ще в серпні. В репертуарі з'явилась нова вистава – невмируща комедія Миколи Гоголя «Ревізор», що потішила білоцерківців

Якого тільки «Ревізора» не бачили театральні підмостки, яких інтерпретацій не зазнавали походеньки «фітютьки» Хлестакова, підвищеного зі страху чиновниками повітового містечка до рангу ревізора. І ось новий режисерський погляд на вічну классику. Постановник білоцерківського театру Тарас Мазур переніс місце дії комедії... у психіатричну лікарню. Використовуючи принцип «театру в театрі», режисер прагне створити для глядачів багатшаровий простір для асоціативних вражень. Події «Ревізора» абсурдні, тому й не дивно, що всі дійові особи вистави театру імені П. Саксаганського психічно хворі. Як у трансформері, вибудовується певна маріонеткова конструкція: у психіатричній вгадується прообраз країни. Тут, аби було чим зайнятися, хворим дають можливість розігрувати якісь сценки, ну так, для терапевтичного ефекту, санітари – представники керівних структур «лікарні», наглядають за порядком і «підкидають» нові повороти сюжету, створюючи ілюзію людського існування. «Велике око», наступний рівень конструкції наглядає зверху: «Розважайтесь, люди! Може, видужаєте?» Та навряд чи... А поки у дурдомі – свято! До них іде ревізор!

Сценографія і костюми персонажів (Ю. Гнатенко) відповідні. Обстановка лікарні, панцирні ліжка,

Сцена з вистави

світлий простір, зтягнутий поліетиленовою плівкою, він вражає відчуттям присмаку штучності й неприродності, що переважають по той бік рампи. Пацієнти в халатах і піжамах, їдять із залізних тарілок, п'ють із таких же чашок. Номер у місцевому готелі, де опинився Хлестаков (А. Пилипейченко), зроблено пересувним. Виготовлений він на кшталт невеличкої кімнати, із прозорого поліетилену й нагадує скляний акваріум, що виконує кілька призначень. Це й затишний готельний номер (відчуйте комфорт у скляному боксі – виразний натяк на погране право людини на власну захищеність), це й карцер для буйних хворих та й, зрештою, тюремна камера. Паралелі, як мовиться, прозорі.

У знаковій сцені, коли чиновники на чолі із Городничим (Н. Молодика) дають Хлестакову гроші, всі персонажі набиваються в цю скляну клітку й застигають у характерних позах зі сплюсненими обличчями. Такий собі пародійний вигляд переповненого

міського тролейбуса в годину пік. А безсоромні запросини Анни Андріївни (С. Бичкова) та Марії Антонівни (Ю. Путинцева) до скляної кімнати! Хоча в цьому випадку Хлестаков на скло опускав жалюзі – залишалося лишень здогадуватися, що відбувається в тому кабінеті...

А загалом-бо, колоритні персонажі діють за Гоголем, і впізнаваний Землянік (Р. Вдовика) з його богоугодними будинками, і пришелепкуватий поштмейстер (Ю. Ігнатенко), метушливий Добчинський (А. Поліщук) та Бобчинський (Н. Синькова) – останній несподівано жіночої статі. Всі з цієї гоголівської галереї пройдисвітлі мають гріхи за душею, страх відбирає розум, і несуть вони на руках, цю малограмотну нікчему, показуючи йому своє місце.

У виставі багато сміху, в чомусь вона нагадує дотепний акторський капусник, але в цьому фарсовому гротеску на невтішний образ сучасної дійсності, чітко прослідковується класичний висновок – «Чого смієтесь? Над собою смієтесь!»

Апофеоз фантазмагоричного дійства у божевільні – загальні танці й пісні. Такий собі мюзикл із приспівом «лабарданс», риба з такою назвою вразила Хлестакова на званому обіді. Усе змішалось в цьому спільному психозі – танцюють і співають усі – хворі, санітари, городничі і хлестакови, ляпкіни-тяпкіни та осипи, пацієнти, слуги, мешканці божевільні. І все це красномовне відображення реальності поливається водою із медичних клізм! Знову виразні образні метафори. Дійсність у глухомо куті, а український народ танцює і співає, підбурений підступним шоу-бізнесом, ніби хоче відключити розум і свідомість у тих запальних майдансах.

Не зважаючи на світле візуальне тло вистави, у людини, яка здатна зрозуміти підтексти й другі плани сценічної оповіді, побачене викликає зовсім не світлі думки. Час минає, а людська природа постійна. Соціальні устрої змінюють лише вивіски, залишаючись тими самими по суті... Геніальний Гоголь!

Постановники «Ревізора» зуміли провести неоднозначні паралелі, тим самим зробивши певне театральне узагальнення картини сучасного стану суспільства. Така театральна форма показала всю гостроту й переконливість цього сценічного образу. Через це «збільшувальне скло» на все дивишся із сумом. І все ж, режисер залишає маленьку надію, яка сприймається досить символічно. На одному з елементів декорації зображено вікно зі слідами брудних рук, біля відчиненої квартирки сидить тендітна пташка. Вона ніби в роздумах – чи вилетіти на волю? Пташка поки тут, у цій божевільні, але ж квартира відчинена. І цим виходом можна скористатися...

Запрошення до люкса

Представники Театральної компанії «Бенюк і Хостікоєв», яка існує в українському театральному просторі більше десяти років, зустрілися з журналістами і з радістю повідомили, що повертаються у «великий театр» і знову вестимуть конкурентну боротьбу на «театральному полі»

Під час вимушеної перерви робота Компанії не припинялася. Її результати глядачі матимуть змогу побачити наприкінці вересня. Нарешті, тривалі пошуки драматургічного матеріалу завершилися, і актори запросять глядачів подивитися на комедійні ситуації, що відбуватимуться в одному готельному номері-люкс. Афіша Компанії поповнюється прем'єрою – комедією «Люкс для іноземців» за мотивами п'єси Девіда Фрімана. Це вже VI проект Компанії «Бенюк і Хостікоєв».

Анатолій Хостікоєв використав п'єсу Д. Фрімана для вибуху власної режисерської фантазії, також він виступив і автором музичного оформлення. Ще до музики долучився композитор Роман Суржа. До речі, трохи згодом Хостікоєв сподівається взяти участь у виставі і як актор.

Художник Андрій Романченко вже удруге, після «Задунайця за порогом» запрошений Компанією до роботи над сценографічним оформленням вистави. Художник зазначив, що вирішив іти точно за драматургічними ремарками і застосувати лаконічну сценографію. Як мовиться, не засмічувати сцену, а дати можливість у досить нейтральному середовищі існування максимально проявитися акторському талантові виконавців.

У «Люксі для іноземців» зустрінуться постійні й нові актори для Театральної компанії. Звісно, це будуть народні артисти України Наталя Сумська,

Богдан Бенюк, Василь Мазур, а також талановита молодь – Наталя Ярошенко, Анна Сирбу, Ігор Рубашкін, Денис Мартинов.

Інтригу щодо змісту комедії Анатолій Хостікоєв тримає, сюжет не розповів, пообіцяв, що на глядачів чекає несподіваний сюрприз і загадково вказав на маля, фото якого присутнє на афіші вистави.

Богдан Бенюк, який окрім виконання головної ролі, займається разом із Мирославом Гринишиним ще й продюсуванням вистави, розповів про головних спонсорів, завдяки яким проект здійснюється – це ТМ «Наша Ряба». Національні виробники дбають про українську культуру, мають, як виявилось, однакові з акторами духовні пріоритети, тому взялися допомагати митцям. Ці спільні зусилля сприятимуть, на думку Б. Бенюка, національному поступові в майбутнє і підтримуватимуть гарний принцип: «Свій до свого по своє».

Ще на прес-конференції з нагоди прем'єри було презентовано творчий доробок Компанії «Бенюк і Хостікоєв» у вигляді комплекту DVD-дисків з усіма виставами, записаними на ТРК «Золоті Ворота» (режисер Н. Грабченко). «Це не комерційна продукція, – зазначив М. Гринишин, – а справжній подарунок театралам, які зможуть побачити в цій колекції всю зафіксовану сценічну історію Компанії «Бенюк і Хостікоєв»».

Прем'єрна вистава «Люкс для іноземців» відбудеться 20, 21, 22 вересня на сцені Національного театру російської драми імені Лесі Українки.

«Чорні дайвери» у царстві Нептуна

Якщо «підводне злодійство» не зупинити, то казковий світ моря втратить найпривабливіші об'єкти

Багато відпочивальників на морському узбережжі займаються любительським дайвінгом.

Вони долають великі відстані для того, щоб побачити залишки давніх цивілізацій та галер. Водночас мародери, розкрадаючи найпривабливіші об'єкти, ставлять під загрозу власне існування підводного туризму

Після того як французький дослідник Жак-Ів Кусто в 1943 році випробував перший прототип акваланга, людство відкрило для себе загадковий підводний світ. Нині дайвери з апаратами підводного дихання спускаються на морське дно для пошуку й наукового дослідження пам'яток минувшини заради спортивного інтересу, а ще... для збагачення за рахунок підводних скарбів.

Любительським дайвінгом займається багато туристів, які відпочивають біля моря. Чи не на кожному кримському пляжі є оголошення з пропозиціями долучитися до нього. Так, у Судаку після кількогодінної підготовки охочі разом з інструктором-екскурсоводом знайомляться з рідкісними мешканцями Чорного моря, торкаються руками якорів візантійських галіонів, спостерігають за підводними археологічними розкопками пам'яток XIV–XV століть, здійснюють нічне занурення та відвідують підводні каньйони і гроти.

Побачивши один раз красу морських глибин, їх неможливо забути, отож у Криму любительський дайвінг став настільки масовим, що й екстремальним його вже не назвеш. Навіть дітлахи після уроків-тренувань здійснюють мандрівки під водою. У Судаку, наприклад, усі члени родини Опшів, включаючи десятилітнього Дмитрика, давно стали досвідченими дайверами. За бажанням батьків син народився не в пологовому будинку,

а в дитячому центрі підводного плавання, який очолює його тато Ігор. Тут і виріс, а з трирічного віку почав підводні мандрівки. Тепер хлопчина консультує новачків, учить нічого з дна не прихоплювати, повторюючи слова батька: «Ми приходимо під воду в гості, залишаємо після себе лише бульки, а забираємо із собою лише фото».

Та не цим правилом керуються дайвери-мародери, отож «підводне

злодійство» зростає з кожним роком. За розповідями севастопольських інструкторів із дайвінгу, ще донедавна морські глибини біля узбережжя нагадували підводний музей, де можна було бачити залишки давніх цивілізацій, галер та інших суден, а також літаків. Туристів, охочих побувати там, не бракує й нині, але екскурсоводи помічають: на дні з кожним днем залишається все менше унікальних експонатів.

«Чорні дайвери» витягують на поверхню все, що трапиться. Безцінні старі морські якорі стають окрасою дач VIP-осіб, а не знайшовши на них покупця, грабіжники здають реліквії за безцінь на брухт. Нелегальні підводні археологи Криму освоїли такі технології, що здатні підіймати з дна навіть

важку військову техніку часів минулої війни – гармати та двигуни.

Стимулюють грабіжників колекціонери та перекупники антикваріату. На «чорному ринку» в Києві можна за кілька тисяч доларів придбати, прирізом, ринду із середньовічного вітрильника чи керамічну амфору, якій більше двох тисяч років, рідкісні монети Боспорського царства та інші раритети. Кілька років тому знайдена на Херсонесі підводним мародером декадрахма Сіракуз (IV–V століття до н. е.) була оцінена в 12 тисяч євро. Чимало таких знахідок їхні власники продають через Інтернет. А новоявлені багатії не шкодують грошей на подібні прикраси своїх фешенебельних вілл. Там можна бачити старовинну зброю, нагородні

**«Ми приходимо під воду в гості,
залишаємо після себе лише бульки,
а забираємо із собою лише фото»**

знаки та монети, стародавні пляшки та кераміку, а то і ядра часів вітрильного флоту. Для науки ці артефакти безнадійно втрачені, бо не паспортизовані й не досліджені вченими.

За конвенцією ЮНЕСКО з охорони підводної спадщини, яку Україна підписала кілька років тому, всі підводні скарби взято під захист. Але підводні джентльмени удачі не збираються дотримуватися міжнародних домовленостей. Вони й українське законодавство грубо ігнорують. Та й «застукати» грабіжника на гарячому майже неможливо, а довести кримінальне походження якогось артефакту в приватній колекції у суді майже неможливо.

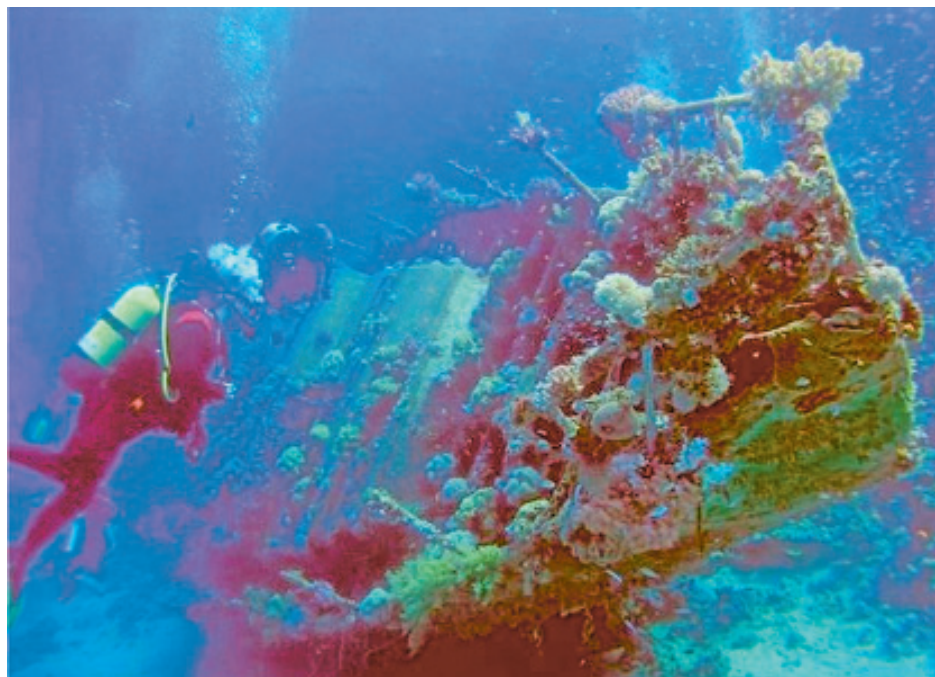
Список розграбованих пам'яток історії на глибинах до ста метрів постійно зростає. За словами начальника

Департаменту підводної спадщини Інституту археології НАН України Сергія Воронова, останнім часом особливо багато втратив англійський вітрильник часів Кримської війни «Агнес Блейкі». Із теплохода «Ленін» украдені ринда, секстант та штурвал. З німецького транспорту «Санта-Фі» зникла гармата, а з бомбардувальника «Дуглас» американського виробництва зняли двигун... Перелік цей можна продовжувати до нескінченності.

На дні Чорного моря лежать артефакти на мільйони доларів. Чимало їх і біля острова Зміїного. Та їх рятує від розграбування відсутність на острові відпочивальників та надто каламутна вода. Однак науковій експедиції дайверів вдалося знайти тут затонулий ескадрений міноносець «Лейтенант Зацаренний», який підірвався на міні у 1917 році. На ньому збереглися гармати, двометрові торпеди, навіть непошкоджені часом газети й платівки. Перед Першою світовою війною таких есмінців збудували чотири, всі вони загинули, а знайти вдалося лише один. Акваторія острова – справжній підводний музей. Там залишили свій слід цивілізації античних часів і всіх наступних віків. Прикордонники Зміїного допомагають дайверам-археологам в охороні підводних скарбів.

У Криму ж ні вчені, ні правоохоронці поки що не можуть забезпечити підводні пам'ятки від нищення. Навіть місцеві дайвінг-клуби не знають, як уберегти історичні об'єкти від загребущих рук «чорних пірнальників». Деякі артефакти вони спішно піднімають на поверхню, щоб передати їх Національній академії наук України.

Станіслав ЗМІЄВСЬКИЙ
Одеса

У пошуках Бабеля

Працюючи над документальною стрічкою про відомого письменника Ісака Бабеля, його онук Андрій Малаєв-Бабель завітав до України. Спершу відвідав містечка під Львовом, де розгорталася дія «Кінармії», далі – Одеса

Ім'я автора «Одеських оповідань» Ісака Бабеля нерозривно пов'язане з цим чорноморським містом. Його увічнено у назві вулиці, меморіальній дошці на будинку на Молдаванці, де пройшли дитячі роки письменника. У липні до 117-річчя від дня народження мали встановити й пам'ятник, створений російським скульптором Георгієм Франгуляном. Але монумент не змогли вчасно доставити з Москви, тож обмежилися тим, що до цієї дати приурочили Літературний фестиваль, проведений спільно з журналом «Октябрь» та Всесвітнім клубом одеситів. Сенсацією цього заходу став приїзд із Америки онука Ісака Бабеля – Андрія Малаєва-Бабеля. Гість прибув не з порожніми руками, йому було що показати й розповісти одеситам.

Професійний режисер та актор останнім часом став ще й дослідником украї суперечливої біографії свого ушавленого дідуся та його творчості. Він переконався, що авторське «я» у творах Ісака Бабеля – передовсім літературний засіб для завоювання довіри читачів до написаного, а чимало фактів своєї біографії (приміром, робота чекістом) письменник просто вигадав. Наділений творчою вдачею, він змалечку був фантазером і витівником, а згадуючи своє дитинство, писав, що всі його вважали «брехливим хлопчиськом». Тож і досі літературознавці ламають списи, прагнучи розрізнити реальність і вигадку в його творах, статтях та щоденникових записах.

Зараз Андрій працює над виданням книги спогадів своєї бабусі Антоніни Пиріжкової. «Це була особистість, рівновелика Бабелю, видатний інженер-метробудівельник, їй було що згадати не тільки про свого чоловіка і його коло спілкування, – розповідає А. Малаєв-Бабель. – Після смерті діда вона, молода й красива 30-річна жінка, так і не змогла більше ні з ким пов'язати свою долю, усі тьмянили в порівнянні з ним... Що стосується екранізацій бабелівських творів – жодної вдалої не бачив. Можливо, таке завдання виявилось б під силу Сергію Ейзенштейну, він і збирався знімати «Беню Крика», але постановку віддали іншому режисеру, Вільнеру... Документальні ж фільми про Бабеля, зокрема і представлений на недавньому Одеському кінофестивалі, – цілковита нісенітниця. Ніякої офіційної біографії діда не існує, історія його життя повна містифікацій, які він сам не спростовував. Маю намір створити свій фільм про нього, на противагу вже знятим. Але не впевнений, що мені вдасться знайти невловимого Бабеля».

Щодо «Одеських оповідань», то Андрій вважає їх справжнім каменем спотикання для інтерпретаторів творчості автора. Не слід довіряти ні тим, хто звинувачує І. Бабеля в апологетичі наскочників-грабіжників, ні тим, хто вважає ці соковиті новели абсолютно достовірними, своєрідною «біблією одеського життя». Письменник фактично створив міф про вольницю відважного Бені Крика, перенісши події періоду громадянської війни у дореволюційні роки. Тож вигаданий світ романтичного «короля бандитів», замішаний на колориті старої Одеси, породив і міф про самі «Одеські оповідання».

До рідного міста свого діда Андрій приїхав із моновиставою «Бабель: Як це робилося в Одесі», яку двічі показав у переповненій залі Одеського єврейського культурного центру.

Спектакль був створений актором з англійським режисером Сарою Кейн сім років тому. За цей час він витримав понад півсотні постановок як у

Андрій Малаєв-Бабель

США, так і за їх межами, відзначений багатьма нагородами престижних фестивалів. Це яскраве театральне видовище з багатьма колоритними образами, створеними одним актором. Атмосферу його доповнюють вдало дібрані світлове й музичне оформлення, досить виразні деталі декорацій і реквізиту.

В основі вистави п'ять розповідей Бабеля. Його відкриває оповідання «Ді Грассо» про приїзд в Одесу в 1907 році відомого італійського трагіка, про приголомшливе враження, яке справив на малого хлопчину чарівний світ театру. Далі актор переносить глядачів у холодний Петербург зими 1916 року, змальований у оповіданні «Гюї де Мопассан», і перед нами постає талановитий літератор, якого найняли перекладати твори Мопассана в компанії звабливої й багатой «псевдописьменниці» Раїси. А потім актор-оповідач подає знайомі всім одеситам новели «Фроїм Грач» і «Король» про створений невичерпною фантазією Бабеля світ одеських грабіжників, які зображаються у цих

На знімках: сцени з вистави

ПРИНАГІДНО

Андрій Малаєв-Бабель закінчив театральне училище імені Б. Щукіна при театрі імені Є. Вахтангова в Москві, працював у цьому театрі. У 1985 році разом із Давидом Шнейдоровим заснував Московський театр камерних форм, де працював головним режисером до від'їзду в США в 1993 році. Нині професор акторської майстерності театральної школи «Асоло» при Університеті штату Флорида, один із засновників Театру-студії імені К. Станіславського у Вашингтоні.

творах як місцеві Робін Гуді. Завершила спектакль коротка розповідь із роману «Кінармія» – «Цвинтар у Козині». Це своєрідний реквієм євреям і неєвреям, що загинули в жорсткому місиві революції й громадянської війни.

Більше десяти персонажів І. Бабеля ожили цього вечора на сцені завдяки майстерному перевтіленню талановитого виконавця моновистави. У ній поєдналися притаманні письменникові ліризм і гумор, епічність і драматизм. Оповідач уникнув спокуси продемонструвати на догоду глядачам «одеський акцент», послуговуючись виключно літературною мовою й вимовою. Як, до речі, це робив і сам Ісаак Бабель.

З Одеси Андрій Малаєв-Бабель вирушив до Москви, де також показав свою моновиставу, зустрічався з літературознавцями та журналістами. Кожну свою поїздку він намагається використати для поповнення власної збірки матеріалів про життя й творчість свого знаменитого предка.

Станіслав Змієвський,
Одеса

Фото із сайта timer.od.ua

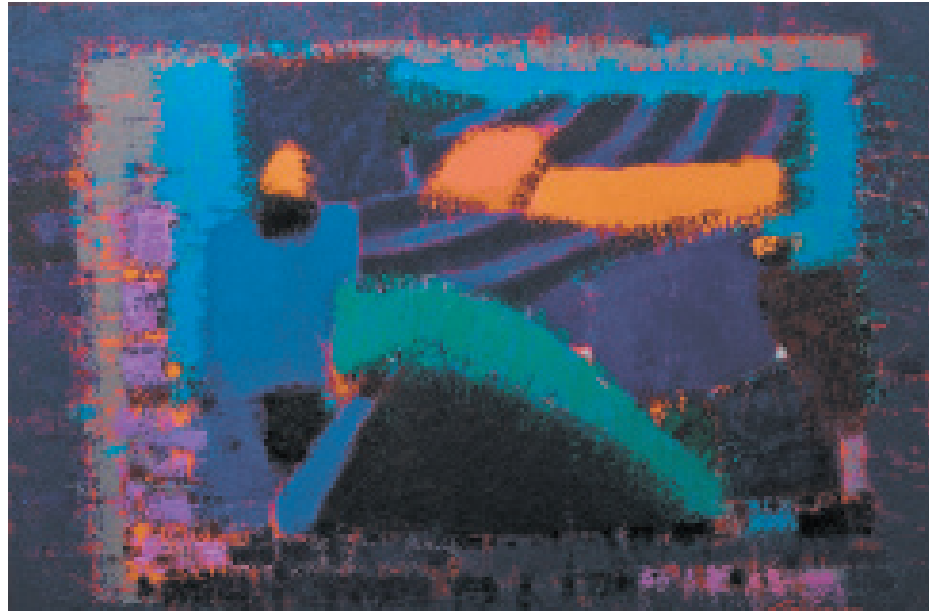

Кольори історії

У центрі сучасного мистецтва «М17» презентували проект «Дихання землі»

Недаремно класик казав, що мистецтво належить народу! Як, власне, і всі українці, від шахтарів до депутатів ВР, цими днями вітчизняна арт-спільнота підбиває підсумки минулих двох десятиліть Незалежності. Художники згадують етапи розвитку сучасного українського мистецтва. Першим, допоки в інших тільки закінчувався «мертвий» літній сезон, «поставити галочку» встиг київський центр «М17» – той самий, який цього року представляв на Венеціанській бієнале проект Оксани Мась.

Ювілейна виставка у Центрі сучасного мистецтва видалася, мабуть, найбільш нетривіальною з усіх можливих. Замість того, аби намагатися досягти неосяжне – адже і своїм народженням, і розвитком українське контемпорарі де-факто зобов'язане народженню самої незалежної держави, – «М17» концентрувався, можна сказати, на вибоках. Проект «Дихання землі» присвячений нефігуративному (безпредметному, абстрактному) живопису. І об'єднав наймаститіших художників, які працюють у цьому напрямі. Авторами ідеї є Eugene Vak і Олексій Малих, а учасниками – Eugene Vak, Ахра Аджінджал, Андрій Блудов, Ганна Гидора, Бадрі Губіанурі, Олександр Животков, Петро

Лебединець, Олексій Малих, Олена Рудих, Темо Свірелі, Тіберій Сільваші, Анатолій Тертичний, Валерій Шкарупа, Сергій Якунін і Андрій Янович. Можливо тільки пошкодувати, що на виставці немає робіт «ар'єргардистів», того ж Марка Гейка, проте... Власне, і він, і також відсутній у переліку учасників Анатолій Криволап із 1992-го були членами знаменитого «Живописного заповідника». А батьком-засновником цього тертого-на-язиках художоб'єднання свого часу став Тіберій Сільваші – «отець» вітчизняного нефігуративу як напрямку зразка 1990–2000-х.

«Традиція українського нефігуративного живопису об'єднує різні школи і напрями та бере початок із 10-х років минулого століття, – відзначає куратор Ксенія Малих. – Художників, зібраних у проекті «Дихання землі», єднає спільне джерело натхнення – природа. Їхня творчість відштовхується від живого. Це може бути фактура каменю, глини, стовбур дерева в розрізі, русло висохлої річки, тінь від фігури на траві. Нефігуративна композиція може означати узагальнений до лінії ландшафт або трансформований в групу плям натюрморт».

«Безпредметне» мистецтво в нашій країні народжувалося двічі. У 1910-ті саме розуміння того, що таке «арт», докорінно змінили Кандинський із Малевичем та інші. А вже у 1990-х новому поколінню українців – і професійним художникам, і вихованій на соцреалізмі публіці, – довелося відкривати для себе «нефігуратив». І галасу було! Критики захлиналися від захоплення, глядачі (на щастя, не всі) – від обурення, мовляв, хіба ж це мистецтво, мастити полотно плямами фарби?.. Час розставив все на свої місця. Сьогодні художній експеримент, що 20 років тому здавався неймовірно сміливим, сприймається майже рівно із класичним живописом, ним не соромно прикрасити стіни і квартири, і багатих офісів.

Що ж, сьогодні, через 20 років після «нефігуративної» революції у мистецтві України, пристрасті навколо повторного «винаходу» авангарду і насправді вщухли. Озираючись на пройдений мистецтвом шлях, особливо приємно усвідомити – це Незалежність сприяла появі у країні своїх, сучасних Кандинських. Понад те – знати, що ми живемо в епоху художників-легенд, про яких обов'язково напишуть у підручниках історії. Дякувати Богові, творча та життєва біографія наших сучасників відрізняється від їхніх колег часів розстріляного Відродження.

Запрошення до медитації

У столичній Галереї «РА» відкрилася виставка фото Романа Жердицького «Запрошення»

Ну, дуже незвичне враження від виставки художніх фото! У залі галереї вам одразу пропонують помедитувати на тему сенсу життя. (Тут навіть працює відеопроєктор, що видає (англійською) «допоміжні» слова на кшталт «любов», «світло», «страх», «відчай» тощо.) Але, власне, медитаціями на папері постають монохромні фото молодого київського фотографа Романа Жердицького. На них, зроблених, як у сиву давнину, за допомогою плівки, а не «цифри», – і ніякої обробки за допомогою всюдисущого в сучасній фотографії фотошопу! – Київське море, зняте у незвично-моторошних ракурсах, також кілька світлин зроблено в Києві

(та годі шукати звичного зображення столиці, вона, швидше, слугує таким собі необов'язковим тлом для розмитих людських силуетів), нарешті, проєкт включає і чотири знімки такого ж маловпізаного Криму.

«Моторошний» і «маловпізнаваний» – ось, напевно, головні слова для опису вражень від побаченого. Авжеж, «Запрошення» постає мандрівкою не географічною, а таким собі путівником по підсвідомості одного-єдиного автора. Майже як у фільмі «Бійцівський клуб», де Тайлер Дьорден мандрував крижаною печерою зі схожими на іграшкових пінгвінами, аби зустрітися зі стражданням та власним страхом віч-на-віч, так само Роман Жердицький зустрічає свій страх у неосяжних водних просторах або в байдужому до окремих людських доль мегаполісі.

«Молодий митець Роман Жердицький за допомогою фото вирішив поговорити про самотність сучасної людини та її страхи щодо швидкоплинності життя. Представлена ним серія – це його власний рецепт віднайдення психологічної рівноваги за допомогою спостереження балансу співіснування живої і неживої природи», – пише про роботи пана Романа мистецтвознавець Наталія Космолінська. Втім, навряд чи можна погодитися з її думкою про те, мовляв, «авторська позиція Романа Жердицького – ставка на позитив».

Сам фотохудожник у супровідному тексті виставки довго говорить про страх смерті, майже за Юнгом порівнюючи його із тінню. (Так от звідки на багатьох фото – розмиті тіні замість людських фігур!) Про стрес, що супроводжує життя-виживання будь-якої людської істоти, такої тимчасової. І, зрештою, пояснює символізм саме чорно-білих фото. Тінь на них – то, звісно, «відсутність світла», а духовна першооснова світу – Світло, яке, зовсім як Ленін, – «в кожному з нас».

«Повернувшись у Світло, бачиш його всюди: в усьому живому й неживому. Теперішнє набирає неймовірної ваги, а навколишнє – яскравості. Це все в нас спільне, і оскільки це наша суть – ми Одне».

Перехід відбувається вже зараз. Настав час повернутися до Світла. Це є запрошення», – пояснює свою концепцію Роман Жердицький.

Що тут можна додати? Діалектика темряви і світла – не нова. Адже

ще гностики перших віків християнства, наслідуючи еллінських філософів тощо, побудували на ній одразу і свою релігію, і філософію. Монохромні фото, які водночас є мандрівкою у підсвідомість (а звідси й видаються моторошними), теж вигадані не Романом Жердицьким, а добре відомі у сучасних західних класиків фотографії. Втім, київський фотохудожник Роман – людина дуже молода, і, головне, – затята, і передусім затято вчиться. Відразу помітно – в класиків і фотографії, і філософії. Це дуже добрий знак. Років за п'ять, напевно, й справді побачимо нового «філософа фотографії», що виріс і сформувався саме в Україні. Де поки що, як скажуть профі, художнього фото як мистецтва нема – бо суспільство до нього тільки-но «доростає».

Канони Феодосія Гуменюка

Своє сімдесятиріччя зустрічає лауреат Національної премії імені Тараса Шевченка (1993) народний художник України (2009), професор (2000) Феодосій Максимович ГУМЕНЮК

Світ Божий Феодосій побачив 6 вересня 1941 р. в селі Рибчинці на Вінниччині.

«Наша хата стояла на перехресті. Під однією стріхою жила родина моїх батьків – тато Максим, мама Югіна, сестра Марія, я – Тодось, сестра Онися і молодший брат Микола. В іншій половині хати жила родина рідного брата нашого тата – Іван, його дружина Ярина і шестеро дітей – усі хлопці». Чи були в нашій сім'ї книги окрім «Кобзаря» – не пам'ятаю. Шевченкову «Катерину» пам'ятаю з дитинства. При тьмяному світлі читала мама повільно, часом витираючи сльози: «Кохайтеся, чорнобриві, та не з москалями...», і сльози витирали всі слухачі – діти і дорослі, чоловіки й жінки, пригадує тепер Феодосій Максимович.

Як він говорить – «найтяжчі згадки з дитинства залишив 1947 рік, коли нашу сім'ю відвезли до лікарні. Ми пухли з голоду, вдома залишилася тільки мама, корову нашу забрав НКВС за несплату податку, і ми залишилися без годувальниці. Гірке та солодке моє «щасливе» дитинство скінчилося тоді, коли нашу сім'ю з бідними пожитками кинули на воза і

повезли на станцію, бо тато завербувався на роботу в Дніпропетровськ.

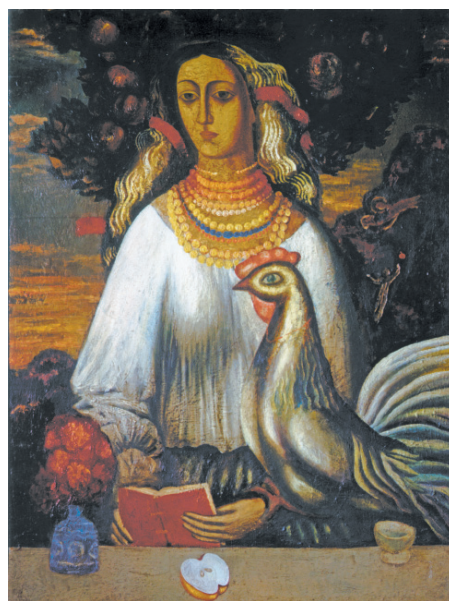
...На Дніпропетровщині нас зустрів тато. Селище, де ми жили, називалося Червоний Металіст – це десять двоповерхових дерев'яних бараків серед пісків, обнесених колючим дротом. До нашого приїзду тут був табір військовополонених німців. У місті ми знову бідували. Одягу та взуття не було. І коли настала пора йти до школи – я і сестра пішли босими. У місті єдине, що нас рятувало від голоду – це хліб.

Ми, дітвора, з'їдали його по п'ять буханок за день. У дворі однолітки нас цуралися, сміялися з нашої мови, не хотіли з нами дружити, бо ми були чужі. Повірте, слухати ці слова тяжко і тепер, але життя продовжувалося.

З класу в клас переходив Тодось. У п'ятому класі малювання викладав Петро Денисович Матвієнко. Він перший оцінив малюнки Феодосія і запропонував навчатися у дитячій художній школі. Як згадує, там був зовсім інший світ. Тут у школі зустрів своїх теперішніх друзів, відомих митців Володимира Макаренка, Ніну Денисову тощо.

Все життя згадує і дякує долі Тодось Гуменюк, що в училищі на той час викладав Яків Калашник, випускник Ризької академії мистецтв, який на довгий час став його другом і кумиром. Добре, що таких наставників зустрічають спрагли до знань студенти, він же порекомендував далі вчитись в Інституті ім. І. Рєпіна (бувша Імператорська Академія в Петрограді). Тяжко і важко дається наука, особливо художня, адже це освіта особлива, яку порівняти ні з чим. Та найважче для молодого митця відчувати й знайти свій шлях у мистецтві. Феодосій зрозумів: треба починати з Шевченка, з України... Адже навколо – чужі люди, північ, Пітер – місто на козацьких кістках. Тут лежать тисячі козаків, у казематах катувався Полуботок, а в палатах розкошували К. Розумовський та І. Лизогуб. Вулицями ходили О. Вересай, Т. Шевченко й Гулак-Артемівський, оперу якого «Запорожець за Дунаєм» уперше поставили в холодному Пітері.

Ось тут для нього й знайшлася тема для його творчості. Хотілося малювати щось значне, символічне. «Вірність Україні» стала першою в ряді його творів. На полотні – дівчина українка, для якої позувала Таня

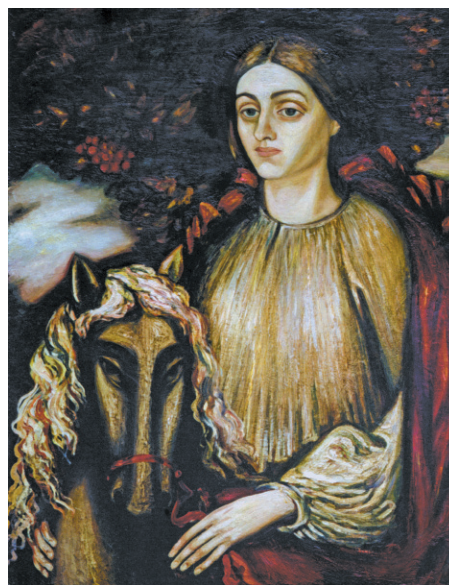
Вірність Україні. 1972 р.

Зелені свята. 1976 р.

Сивий гетьман. 1976 р.

Портрет дружини. 1979 р.

Савченко. У неї в руках півень – символ пробудження – та «Кобзар» – усе символічно пов'язане з давниною, з нашою традицією.

Захоплення українською темою Феодосій підкреслював ще й знаннями з історії – і в Пітері знайшлося досить документів у бібліотеках та музеях. Так, наприклад, у Пушкінському домі прослухав записи старих бандуристів, а в Музеї народів СРСР знайшов експонат – єдину чумацьку ікону. Це зображення Богоматері та Христа на висушеній рибині. З такою іконою чумаки ходили в Крим по сіль, і вона була для них оберегом та дарувала достаток. У багатьох творах часто використовує цей мотив і вважає себе його першовідкривачем.

У музеї був цілий розділ, присвячений Україні. Тут зберігалася збірка старих фотографій із різних областей України: типажі, одяг, інтер'єри, світліни обрядових свят... Хотілося видати книгу «Звичаї й обряди українського народу», але, на жаль, ілюстрації до неї й досі лежать у майстерні...

Творчий шлях художника розпочався успішно. Його монументальні розписи привернули до себе увагу. Гуменюк бере участь у низці великих виставок у Радянському Союзі та за кордоном. Гуменюк приєднався до Ленінградської групи нонконформістів, активно брав участь у їх виставках. 1975 року він організував у Москві, першу виставку українських неофіційних художників. Ця виставка відразу привернула до себе увагу.

1977-го художник переїздить до Дніпропетровська. Тут Феодосій Гуменюк продовжує боротьбу на два фронти – проти офіційного мистецтва та відродження національних традицій у сучасному українському малярстві. Хоча Гуменюк – член Спілки художників України, його картини виставляються все менше. Особливо тяжко довелося художнику після персональної виставки в Канаді.

Тоді Гуменюк разом із родиною подає заяву на виїзд до США. Йому відмовляють, а Дніпропетровський КДБ починає відверто цькувати художника.

Завдяки високій професійній культурі й багатозначній семантиці картини Феодосія Гуменюка доступні різному глядачеві. Багатьох вабить передусім віртуозність його живопису, переконлива пластика, вишукана декоративність. Підкреслюючи довершеність, значущість простих атрибутів народного побуту, Ф. Гуменюк випробовує їх на монументальність.

Основна тема творчості Феодосія Гуменюка – Україна, її історія, народ, його герої, вірування, минуле й сучасне, що стикаються між собою, як у двобой.

Великі митці ХХ століття нарікали на те, що сучасна епоха позбавлена канонів, які б утримували художні твори в рамках певних правил. Феодосій витворив свій канон – тепер уже класичний стиль, який не обмежує його творчої свободи і не дає збитися на манівці. Феодосій Гуменюк – чільний представник національного мистецтва.

Культура *i життя*

ПЕРЕДПЛАТА НА 2011 РІК

Триває передплата на друге півріччя

Газету «Культура і життя» мають знати всюди.

Передплатна ціна єдиної культурологічної газети на 2011 рік:
на півріччя – 72 грн 00 коп
на квартал – 36 грн 00 коп
на місяць – 12 грн 00 коп

На кожен наступний місяць «Культуру і життя» можна передплатити до 10 числа попереднього місяця.

І будьте впевнені: завтра газета буде ще кращою, ніж сьогодні!

У передплатній ціні враховано вартість оформлення поштою абонементів на доставку газети.

**Передплатний індекс:
60969**

Володимир ОНИЩЕНКО

Хто придумав цю школу?

Батьки часто чують від дітей: ну хто придумав цю школу?

А й справді, хто ж таки вигадав школу? Хочете знати це ім'я? Ян Амос Коменський – єпископ протестантської общини Чеських братів. І було це ще в далекому 1650 році.

Саме він вигадав систему масового «навчання всіх і всьому», і вперше:

- розсортював учнів за віком по класах;
- розділив грамоту на кілька навчальних дисциплін;
- увів поняття «навчальний день», «урок», «оцінка», «вправа»;
- написав перший підручник;
- встановив єдиний день початку занять, аби дітей приймали не коли завгодно, а лише раз на

рік – восени, навчали їх протягом року, нікого «не приймаючи і не відпускаючи».

Тобто, фактично Ян Амос Коменський, великий педагог і гуманіст XVII століття, придумав нашу з вами школу.

Вважається, що він придумав і канікули. Але їх поява в шкільному житті мала ще одну сувору причину – страшну хворобу під назвою чума. Саме вона щоліта викошувала значну частину міського населення Європи, і, щоб хоч якоюсь мірою уникнути епідемії, маїстри придумали канікули.

Дякуючи долі, канікули наших школярів для відпочинку і розваг! І добре відпочивши та набравши сил для сумлінного навчання вони з квітами і кольоровими кульками ідуть 1 вересня до рідної школи, до своїх учителів і друзів.

Годі вже відпочивати – 3 1-им вересня хлоп'ята! 3-від усіх сторін довкола Школярів збирає школа.

3 1-им вересня! І думається, тепер на запитання своїх цікавих чад: ну хто вигадав цю школу? – батькам є що відповісти.

ДНЕМ ЗНАНЬ починається наша сьогоднішня школа – святом для дітей, батьків і вчителів. І хай для читачів «КіЖ» буде подарунком добірочка віршів українських поетів про вересень, про школу, про вчителів і учнів бо, як відомо, першим було СЛОВО.

Тож зі СВЯТОМ нас! З ПОЧАТКОМ щорічного шкільного життя!

Людмила ГНАТЮК

ВЕРЕСЕНЬ

Осінь Вересень привіз.
Гляньте – скарбу цілий віз!
Роздає із воза він
Айстр букети і жоржин!...
І в портфелику його
Подарунків – ого-го!
Купа зошитів і книг,

Щоби ти учитись міг.
Ручка є і олівець!...
Він – учбових Справ Знавець.
З окулярами на носі...
– Мій розумник – каже Осінь.

Людмила ГНАТЮК

ПЕРШЕ ВЕРЕСНЯ

Жовтіє листя на тополі.
Летять у синяві хмарки.
Відкриті навстіж двері
в школі –
ідуть до школи першачки.

З гілок тополь злітає листя,
Кружляє й падає до ніг.
Уперше діти урочисто
Переступають цей поріг.

Наталія ЗАБІЛА

БАТЬКИ-ЧОМУЧКИ

Ну і мама!
Ну і тато!
Наче справжні дошкільнята!
Нічого і сказати не знають –
бо щодня мене питають
лиш одне: «чому» й «чому»...
– Ти чому образив Віку?
– А чому отримав двійку?
– І чому прийшов так пізно?

– Ти чому в шкарпетках
різних?
– І чому такий синець?..
Ох! Настане мій кінець!
Не поясниш їм ніколи,
хоч би їй дуже захотів...
Треба їх віддати до школи –
хай питають вчителів!

Анатолій КОСТЕЦЬКИЙ

КОШЕНЯ

Засмутилось кошеня –
Треба в школу йти щодня.
І прикинулося вмить,
Що у нього – хвіст болить.
Довго думав баранець
І промовив, як мудрець:
«Це хвороба непроста,

треба різати хвоста».
Кошеня кричить:
«Ніколи!
Краще я піду до школи!».

Платон ВОРОНЬКО

ШКОЛЯРИК

Це не вигадка, не казка,
що відіні я – школярик.
Ось портфель мій, будь
ласка,
а в портфелику – букварик.
А в портфелі – акварелі
грають барвами м'якими,
є і зошити в портфелі,

і щоденник поряд з ними.
Лиш оцінок ще немає
у щоденнику й журналі,
хоч сестричка вже питає,
чи приніс 12 балів.

Вадим СКОМАРОВСЬКИЙ

ПОБАЖАЙТЕ НАМ УДАЧІ

Що за диво-корабель
Нас везе навкруг земель?
Пливемо морями знань
Серед хвиль важких –
питань.
За шкільні роки буремні
Знань набудем – будьте
певні!
Обігнемо Землю з часом

З нашим дружним першим
класом.
Нас робота не лякає.
Треба вчитись – кожен знає!
Тож чекаєм побажань
Під вітрилом в морі знань!

Сергій ГОРДІЄНКО

УЧИТЕЛЬ-ЖУРАВЕЛЬ

Журавель поважно
Біля дошки ходить,
По великій карті
Довгим дзьобом водить:
Це міста, це – море,
Це – високі гори...

Слухайте уважно,
Не пустуйте, діти!
Нам у вирій скоро
Треба відлетіти.

Георгій ХИМИЧ

Пісенне коло Івана Поповича

В урочищі Кам'янка Іршавського району – наймальовничішому куточку Закарпаття – 8 вересня розпочався Міжнародний фестиваль «Іван Попович збирає таланти», в якому беруть участь відомі колективи, а також окремі виконавці з близького й далекого зарубіжжя і, звичайно ж, талановиті митці з України

Взагалі з усіх областей України з'їхалося понад 50 учасників. Відкрив свято ініціатор і організатор фестивалю Іван Попович, який разом із гостею з Польщі Ганнусею Сингаєвською виконав пісню на слова Миколи Кубика «Карпатська ніч». До речі, серед гостей були й такі відомі зірки мистецтва, як Марек Збішек (Словакія), Стів Бень (Америка), шоу-дует «М'юзик-Бомб», заслужені артистки України Іванна Котяш і Наталія Садовська, народний артист України, скрипаль Олег Кульчицький. Безумовно, чимало порадував своїми піснями перлинами сам Іван Попович.

Для відомого співака і композитора немає кращого села, ніж рідне, бо в отчому краї і музика твориться краще. Тому чимало пісень він написав саме

тут, де милі серцю гори й полонини. Зокрема, ще коли проживав у Львові, припав до душі текст поета Анатолія Драгомирецького «Закарпаття моє». Довго працював у місті, та мелодія

ніяк не народжувалась. І лише коли їхав додому й зупинився перепочити на Яблунецькому перевалі, несподівано забриніла музика, котра згодом облетіла весь світ.

Так само в рідних краях, у горах, коли катався на лижах, народилася й «Гуцулка-гуцулянка» (слова Андрія Демиденка), хоча в Києві чомусь ніяк не виходила. Справді, важко пояснити сам творчий процес: у ньому так багато приємних несподіванок. Свого часу до рук композитора потрапив журнал «Україна», де було опубліковано вірш космонавта Павла Поповича «Син землі». Вірш одразу став піснею, яку Іван Попович виконав на концерті у столичному палаці «Україна». А в залі був присутній космонавт і поет Павло Попович. Коли стихли останні акорди, він піднявся на сцену, і обидва Поповичі вже разом, під гарячі оплески, заспівали.

Пісні, пісні... Вони – його творча мука, радість і джерело, що дає силу й енергію. Вони різноманітні й багатогранні, як саме життя.

Такий, як і багато років тому, вічно юний і запальний Іван Попович у погожі дні нинішньої осені зібрав українські таланти на своїй малій батьківщині. Напевне, праві ті, хто стверджує, що пісня продовжує молодість і життя.

Ніна БАЙ

КАСИР	<p>Отримувач платежу: ДП «Газетно-журнальне видавництво» р/р 37128003000584 в УДК м. Києва МФО 820019, Код 16482679</p> <p>П.І.Б. _____</p> <p>Адреса доставки: індекс _____ м. _____ вул. _____ буд. № _____ кв. _____ домофон _____ тел. _____</p> <p>Передплата на газету «Культура і життя» на 2011 рік по місяцях (вартість передплати на 1 місяць – 12,00 грн)</p> <table border="1"> <tr> <td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td><td>6</td><td>7</td><td>8</td><td>9</td><td>10</td><td>11</td><td>12</td> </tr> <tr> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> </table> <p>Сума, грн _____</p> <p>Платник (підпис) _____</p>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12													
КАСИР	<p>Отримувач платежу: ДП «Газетно-журнальне видавництво» р/р 37128003000584 в УДК м. Києва МФО 820019, Код 16482679</p> <p>П.І.Б. _____</p> <p>Адреса доставки: індекс _____ м. _____ вул. _____ буд. № _____ кв. _____ домофон _____ тел. _____</p> <p>Передплата на газету «Культура і життя» на 2011 рік по місяцях (вартість передплати на 1 місяць – 12,00 грн)</p> <table border="1"> <tr> <td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td><td>6</td><td>7</td><td>8</td><td>9</td><td>10</td><td>11</td><td>12</td> </tr> <tr> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> </table> <p>Сума, грн _____</p> <p>Платник (підпис) _____</p>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12														

Для того щоб передплатити газету «Культура і життя», необхідно:

- заповнити квитанцію;
- сплатити в будь-якому банку;
- надіслати копію оплаченої квитанції
 - поштою: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1; – факсом: (044) 498-2363, 498-2364;
 - електронною поштою: sydorenko.iryana@gmail.com.

Щодо передплати звертатися до Ірини Сидоренко. Тел./факс: (044) 498-2364

ЯЛОВИЧИНА ЗІ СМАЖЕНОЮ ЦИБУЛЕЮ «ЯХНІ»

Стравою під назвою «Яхні» з кримськотатарської кухні нас сьогодні пригощатиме заслужена артистка України, відома співачка Ельзара Баталова.

Склад:

- 1 кг м'яса,
- 2 ст. ложки борошна,
- 3 цибулини,
- 1 кавова чашка лимонного соку,
- 1 склянка м'ясного бульйону,
- 2 ст. ложки пасерованого томатного пюре,
- 1 ст. ложка кефіру,
- Сіль, чорний перець за смаком.

Приготування:

Нарізати м'ясо на шматки, обвалити у борошні. Дрібно нарізати і підсмажити цибулю на вершковому маслі, згодом кинути у масло шматочки м'яса і смажити, злегка перемішуючи. Додати сіль, перець, лимонний сік, кефір, бульйон, томатне пюре. Смажити на середньому вогні до готовності.

Смачного!
Ваша Ельзара БАТАЛОВА

Газета «Культура і життя»

Засновники: Міністерство культури і туризму України, Український комітет профспілки працівників культури, редакція газети

Видавець: Газетно-журнальне видавництво Міністерства культури і туризму України
Директор Олесь БІЛАШ

Головний редактор Людмила ГНАТЮК

Склад Видавничої ради

Олесь Білаш – директор видавництва, **Вікторія Лісничка** – заступник міністра культури України, **Олена Чередниченко** – завсектором взаємодії зі ЗМІ та зв'язків із громадськістю МКТ, **Олена Воронько** – начальник відділу театрального мистецтва МКТ, **Лариса Лебедівна** – завсектором мовної політики МКТ, **Михайло Швед** – начальник відділу музичного та циркового мистецтва МКТ, **Ольга Дарибогова** – начальник управління міжнародних зв'язків МКТ, **Ольга Голинська** – головний редактор журналу «Музика», **Наталія Потушняк** – головний редактор журналу «Театральний концертний Київ», **Алла Підлужна** – головний редактор журналу «Український театр», **Марія Хрущак** – головний редактор журналу «Українська культура», **Орест Когут** – головний редактор видавництва.

Виходить із 7 жовтня 1923 року. Свідоцтво про державну реєстрацію: КВ № 1026 від 26.10.1994 р.
Передплатний індекс 60969
Адреса редакції: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1
Телефон, факс: (044) 498-2365
e-mail: nvu.kultura@gmail.com
http://www.uaculture.info

Друк: ТОВ «Мега-Поліграф»,
04073 м. Київ, вул. Марка Вовчка, 12/14

Редакція залишає за собою право на редагування отриманих матеріалів без узгодження з автором.

Думки авторів публікації можуть не збігатися з позицією редакції.

Матеріали, опубліковані в газеті «Культура і життя», є інтелектуальною власністю редакції і не можуть бути відтворені у будь-якій формі без письмового дозволу видавця. При використанні публікацій посилаються обов'язково.

Наклад 2000

© «Культура і життя»
Ціна договірна